

Nota van B&W

Onderwerp Vaststelling jaarrekening 2017 en begroting 2019 Gemeenschappelijke Regeling
Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland Paswerk

Portefeuillehouder Raymond van Haeften
Collegevergadering 22 mei 2018
Inlichtingen Rob Kouwenhoven (+31235676615)
Registratienummer 2018.0028260

Inleiding

Met deze nota besluiten wij in te stemmen met de jaarrekening 2017 en de begroting 2019 van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland Paswerk (hierna: GR Paswerk) en wordt de gemeenteraad de mogelijkheid geboden haar zienswijze naar voren te brengen. Jaarlijks wordt door het bestuur van de GR Paswerk een jaarrekening en ontwerpbegroting vastgesteld die, voorzien van een toelichting, aan de raden en de colleges van de deelnemende gemeente van de gemeenschappelijke regeling wordt toegezonden. Het jaar 2018 is het laatste jaar dat wij deelnemen aan de GR Paswerk. Ten tijde van het opstellen van de begroting van 2019 was de fusie van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude en Haarlemmermeer nog niet definitief en de uittrekking nog niet formeel aangekondigd. Daarom is de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude nog in de begroting van 2019 opgenomen.

Jaarrekening 2017 GR Paswerk

De GR Paswerk sluit 2017 af met een positief exploitatieresultaat van € 213.000. Dat is € 45.000 meer dan het over 2016 gerealiseerde resultaat van € 168.000. Gezien de hoogte van de algemene reserve van de GR Paswerk stelt het bestuur van Paswerk voor om het positieve resultaat uit te keren aan de deelnemende gemeenten van de gemeenschappelijke regeling.

Strategisch Verbeterplan Roadmap 2018

Met de komst van de Participatiewet is de instroom in de Wet sociale werkvoorziening (WSW) afgesloten, waardoor de formatie krimpt. Ook het Rijksbudget per SW-medewerker neemt geleidelijk af. Om de uitvoering gezond te houden is daarom in 2015 het Strategisch Verbeterplan Paswerk 2015-2018 vastgesteld. In dit plan zijn maatregelen afgesproken om de kosten te verlagen en het verdienvermogen te optimaliseren.

Operationeel resultaat GR Paswerk

Het operationeel resultaat is de netto omzet, minus de ambtelijke personeelskosten en overige bedrijfskosten. Het operationele resultaat bedraagt € 2.155.371 in 2017. Dit is een toename van € 145.061 ten opzichte van 2016. De toename van het operationeel resultaat komt door het op niveau houden van de netto omzet en lagere ambtelijke personeelskosten. De ambtelijke personeelskosten verminderden met circa € 370.000 van bijna € 5,5 miljoen in 2016 naar ruim € 5,1 miljoen in 2017. De overige bedrijfskosten namen af met circa € 140.000 van circa € 3,4 miljoen in 2016 naar minder dan € 3,3 miljoen in 2017.

Exploitatieresultaat GR Paswerk

Het tekort op de personeelskosten WSW (bijdragen gemeenten -/- personeelskosten WSW) bedraagt € 1.540.381. Het operationeel resultaat min het tekort op de personeelskosten WSW geeft een bedrijfsresultaat van € 614.990 (operationeel resultaat ad € 2.155.371 -/- tekort personeelskosten ad € 1.540.381).

Algemene reserve

De algemene reserve van de GR Paswerk bedraagt exclusief het exploitatieresultaat 2017 € 6.376.000. Dit bedrag zit voornamelijk vast in 'grond en stenen'. Gezien de hoogte van de algemene reserve heeft het Bestuur van de GR Paswerk besloten om het positieve resultaat van € 213.000 uit te keren aan de gemeenten. Dit compenseert bijna volledig de in de begroting 2017 vastgestelde gemeentelijke aanvullende bijdrage ad € 294.459 (totaalbedrag GR gemeenten). Het aandeel voor Haarlemmerliede en Spaarnwoude in het positieve exploitatieresultaat komt neer op € 1.584.

Herberekening uitvoeringskosten Wsw

In de bestuursvergadering van 8 maart 2017 is afgesproken om alle uitvoeringskosten SW (inclusief het tekort op de uitvoeringskosten voor SW-ers uit buitengemeenten) te verdelen over de GR gemeenten op basis van de door het Rijk definitief toegekende budgetten per gemeente (WSW-delen integratie-uitkering Sociaal Domein). Deze herberekening betekent dat de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude aan Paswerk nog € 49.727 moet betalen. Hiermee is bij de vaststelling van de jaarrekening 2017 rekening gehouden.

Financiën

Te ontvangen aandeel in verband met positief exploitatieresultaat:	€ 1.584
Te betalen in verband met herberekening uitvoeringskosten Wsw:	<u>€ 49.727</u>
Totaal te betalen:	€ 48.143

Begroting 2019

Vanaf 1 januari 2019 zal de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude als gevolg van de fusie met de gemeente Haarlemmermeer niet meer deelnemen aan de GR Paswerk. De mogelijke financiële consequenties van de uittreding worden momenteel onderzocht en zijn ook nog niet opgenomen in de begroting over 2019. Over de consequenties van de uittreding wordt u afzonderlijk geïnformeerd. Uitgangspunt is in ieder geval dat de betreffende SW-ers hun rechten en plichten behouden en werkzaam blijven bij Paswerk. Het gaat om zes personen.

Het exploitatietekort Paswerk bedraagt in 2019 naar verwachting ongeveer € 1 miljoen. Het fictieve aandeel van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude hierin bedraagt € 8.841. Het voorstel is om het voor Haarlemmerliede en Spaarnwoude fictieve tekort in 2019 te betrekken bij de financiële consequenties van de uittreding. Als er overeenstemming is over de voorwaarden van uittreding en de uittreding van Haarlemmerliede en Spaarnwoude uit de GR Paswerk een feit is, kan er een begrotingswijziging plaatsvinden.

Wie is daarvoor verantwoordelijk?

Het bestuur van GR Paswerk stelt de jaarrekening definitief vast, nadat de raden van de deelnemende gemeenten de mogelijkheid hebben gehad hun zienswijze over de jaarrekening 2017 en begroting 2019 naar voren te brengen. Het college ziet geen aanleiding voor de raad om een zienswijze in te dienen. Indien de raad echter van mening is toch een zienswijze te willen indienen dan dient deze voor 15 juli 2018 te worden ingediend.

Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

De raad wordt in mei 2019 geïnformeerd middels het overleggen van de jaarrekening van de GR Paswerk over 2018.

Gevolgen voor herindeling Haarlemmermeer – Haarlemmerliede en Spaarnwoude (preventief toezicht/beleidsharmonisatie)

De beslispunten van deze nota vallen niet onder het preventief toezicht in het kader van de samenvoeging, omdat met de financiële gevolgen rekening is gehouden in de vastgestelde harmonisatie en goedgekeurde programmabegroting.

Besluit

Op grond van het voorgaande hebben wij besloten om:

1. in te stemmen met de jaarrekening 2017 en begroting 2019 van de Gemeenschappelijk Regeling Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland Paswerk;
2. deze nota ter informatie te zenden aan de raad;
3. de raad de gelegenheid te geven om tot 15 juli 2018 een zienswijze kenbaar te maken.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude,
de secretaris,

Fred Koot

de burgemeester,

Pieter Heiliegers

Bijlage(n)

- Jaarrekening 2017 Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland Paswerk
- Accountantsverklaring
- Begroting 2019 Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland Paswerk

PASWERK

Jaarverslag en jaarrekening 2017

Werkvoorzieningschap Zuid-Kennemerland
(Paswerk)

OPGESTELD DOOR:

Paswerk

DATUM

29 maart 2018

VOOR INFORMATIE:

Paswerk

Adres: Spieringweg 835
2142 ED Cruquius
Telefoon: 023 - 54 34 767
Fax: 023 - 54 34 800
E-mail: info@paswerk.nl
Website: www.paswerk.nl

PASWERK

Inhoud

Voorwoord voorzitter Bestuur	2
1 Financieel resultaat positief	3
1.1 Operationeel resultaat boven begroting en hoger dan vorig jaar	3
1.2 Lagere kosten in combinatie met beperkte afname van netto omzet	4
1.3 Hoger positief exploitatieresultaat over 2017	6
1.4 In 2017 vrijwel geen additionele, gemeentelijke bijdrage nodig t.o.v. begroting	6
1.5 Gemeentelijke bijdrage begroot t.o.v. werkelijk	6
2 Toelichting op resultaat en integraal verbeterprogramma	8
2.1 Ontwikkeling naar werkbedrijven binnen Paswerk.....	8
2.2 Strategisch Plan biedt koers en houvast voor verbetering bedrijfsvoering.....	11
3 Bedrijfsvoering en Besluit Begroting & Verantwoording (BBV)	12
3.1 Weerstandsvermogen	12
3.2 Financiering en risicobeheer.....	14
4 Kerngegevens Paswerk: formatie en financiën	17
4.1 Kerngegevens: formatie en financiën	17
4.2 Juridische structuur en organogram.....	18
5 Samenstelling bestuur	19
5.1 Bestuur	19
5.2 Directie	19
6 Jaarrekening 2017	20
6.1 Balans per 31 december 2017	20
6.2 Programmarekening over 2017	22
6.3 Kasstroomoverzicht over 2017	23
6.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	24
6.5 Toelichting op balans.....	27
6.6 Toelichting op programmarekening.....	32
6.7 Overige gegevens.....	39
6.8 Investerings	40
7 Controleverklaring	41

PASWERK

Voorwoord voorzitter Bestuur

Als voorzitter van het Bestuur van Paswerk ben ik verheugd te kunnen berichten dat Paswerk ook in 2017 een sluitende exploitatie kan presenteren. Het positieve exploitatieresultaat van ruim € 0,2 miljoen is gerealiseerd vanwege de gecontinueerde inzet van Paswerk in de afgelopen jaren op twee punten:

- Het op niveau houden en zelfs licht verhogen van de productiviteit per medewerker.
- Het beheersen van de kosten, zodanig dat met name de ambtelijke personeelskosten mee krimpen met de afnemende Wsw-formatie.

Het exploitatieresultaat van € 0,2 miljoen is na aftrek van een bedrag van € 0,4 miljoen voor het saldo van de incidentele baten en lasten. In dit saldo is het bedrag van de reorganisatievoorziening van € 0,54 miljoen en volledig opgenomen en daarmee geheel uit de eigen exploitatierekening gedekt. Het feitelijk gerealiseerde bedrijfsresultaat van € 0,615 miljoen komt hiermee aanzienlijk hoger uit dan voor 2017 was begroot.

Het operationeel resultaat van Paswerk is door deze inzet verder gestegen naar ruim € 2,1 miljoen in 2017. Paswerk kan daarmee het tekort op de rijkssubsidie voor de uitvoering van de Wsw bijna volledig compenseren, zodat vrijwel geen bijdragen van gemeenten nodig zijn in aanvulling op de door het ministerie van SZW vastgestelde bedragen voor het Wsw-deel van de integratie uitkering sociaal domein.

Paswerk is er in geslaagd om aan circa 860 mensen met een Wsw-indicatie passend werk te bieden. Passend in die zin dat de werkomstandigheden optimaal zijn afgestemd op de arbeidsbeperkingen én vooral ook –mogelijkheden van de werknemers. De kernopgave voor Paswerk is en blijft het zorgdragen voor een goede werkomgeving van de Wsw-medewerkers, op zodanige wijze dat de jaarlijkse bijdrage van gemeenten zo beperkt mogelijk is.

In de komende jaren zal deze kernopgave naar verwachting een steeds grotere uitdaging worden. Enerzijds omdat door de oplopende gemiddelde leeftijd van de medewerkers de arbeidsproductiviteit uiteindelijk onder druk kan komen te staan. En anderzijds doordat het tekort op de rijkssubsidie voor de uitvoering van de Wsw een oplopend tekort laat zien.

Bestuur Gemeenschappelijke Regeling Paswerk
namens deze

Drs. F.J. Roduner
Voorzitter

1 Financieel resultaat positief

Het exploitatieresultaat van Paswerk over 2017 is uitgekomen op € 213.000 positief. Dat is € 45.000 meer dan het over 2016 gerealiseerde resultaat van € 168.000.

Het exploitatieresultaat komt tot stand als optelsom van:

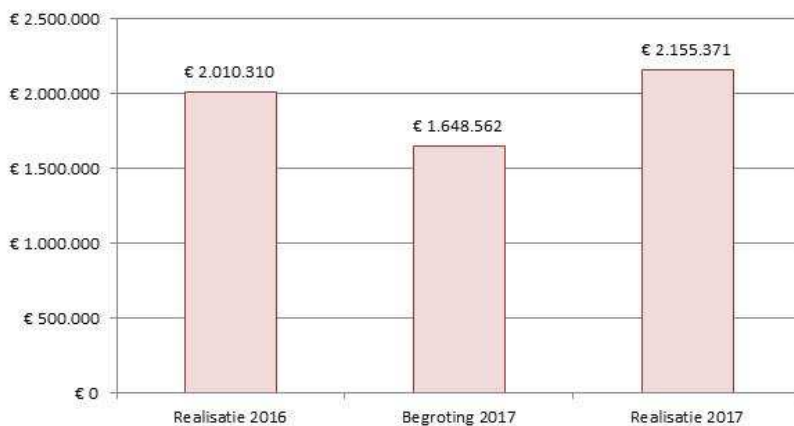
- het operationeel resultaat van de verschillende bedrijfsonderdelen
- en het verschil tussen de Wsw-subsidie die van de gemeenten voor de uitvoering van de Wsw wordt ontvangen en de personeelskosten van de Wsw-populatie.

In financieel opzicht richt Paswerk zich primair op het optimaliseren van het operationeel resultaat, omdat het verschil tussen de Wsw-subsidie enerzijds en de Wsw-personeelskosten anderzijds niet of nauwelijks beïnvloedbaar is voor Paswerk. De Wsw-subsidie is uitkomst van politieke besluitvorming op Haags niveau. De Wsw-personeelskosten komen tot stand als gevolg van een landelijke cao voor de sociale werkvoorziening.

1.1 Operationeel resultaat boven begroting en hoger dan vorig jaar

In 2017 heeft Paswerk een operationeel resultaat gerealiseerd van bijna € 2,2 miljoen. Dat is circa € 0,5 miljoen hoger dan geraamd in de begroting voor 2017. Het is ook hoger dan het operationeel resultaat over 2016, dat uitkwam op circa € 2,0 miljoen:

Operationeel resultaat over 2017 in perspectief van 2016, in €

Paswerk heeft het operationeel resultaat verder kunnen verhogen omdat op twee fronten succes is geboekt:

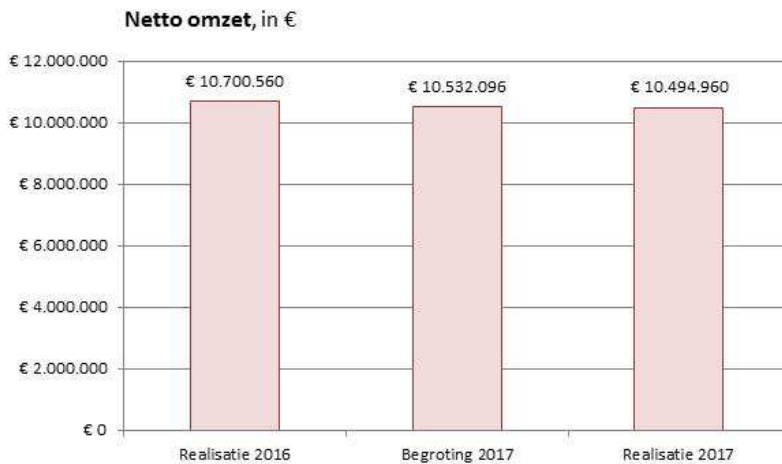
- Paswerk slaagt er in om de productiviteit, in termen van gerealiseerde netto omzet, op een vrijwel zo hoog niveau te houden als in het jaar daarvoor ondanks dat de Wsw-formatie structureel krimpt.
- Daarnaast zijn de (ambtelijke) naar verhouding verder gedaald dan de afname van de Wsw-formatie en de daarmee gemoeide kosten.

Zowel de inzet op kostenbeheersing als de inzet op productiviteitsverhoging worden hierna toegelicht.

1.2 Lagere kosten in combinatie met beperkte afname van netto omzet

Paswerk heeft in 2017 een netto omzet gerealiseerd van circa € 10,5 miljoen. Dat is vrijwel in lijn met de begroting voor 2017. Het is weliswaar circa € 0,2 miljoen lager dan in 2016, maar daarbij moet worden opgemerkt dat de Wsw-bezetting van Paswerk in 2017 significant lager was dan in 2016:

Omgerekend naar het aantal fte Wsw dat bij Paswerk werkzaam is, is sprake van een toename van de gerealiseerde netto omzet. De gerealiseerde netto omzet per fte Wsw is in 2017 uitgekomen op gemiddeld € 13.890, wat circa € 275 hoger is dan in 2016:

De ontwikkeling van de netto omzet verschilt sterk per bedrijfsonderdeel. Bij de unit Beschut Werk en de unit Grafisch en Diensten was sprake van een stijging van de netto om-

zet; daar staat tegenover dat de netto omzet bij de unit Techniek, de unit Groen en Schoonmaak en de unit Detacheren enigszins afnam.

De doelmatigheid van Paswerk wordt niet alleen positief beïnvloed door de toenemende productiviteit per Wsw-medewerker. Ook de beheersing van de kosten is van groot belang. Paswerk is er in geslaagd in 2017 zowel de ambtelijke personeelskosten als de overige bedrijfskosten aanmerkelijk te laten dalen. De ambtelijke personeelskosten verminderden met circa € 370.000 van bijna € 5,5 miljoen in 2016 naar ruim € 5,1 miljoen in 2017. De overige bedrijfskosten namen af met circa € 140.000 van circa € 3,4 miljoen in 2016 naar minder dan € 3,3 miljoen in 2017:

De verlaging van de ambtelijke personeelskosten hangt direct samen met de verdere reductie van de ambtelijke formatie. De ambtelijke formatie telde in 2017 gemiddeld 63,8 fte. Dat is 4,8 fte minder dan in 2016, toen de ambtelijke formatie gemiddeld 68,6 fte bedroeg. Per saldo komt dit neer op een daling van de ambtelijke personeelskosten met circa 7 procent. Dat is een minder grote afname dan is gerealiseerd in 2016, maar nog altijd duidelijk groter dan de daling van de Wsw-formatie. De Wsw-formatie bedroeg in 2017 gemiddeld 755,6 fte (exclusief 10,4 fte die werkzaam zijn op basis van Begeleid Werken) versus 786,1 fte gemiddeld in 2016 (wederom exclusief de formatie Begeleid Werken; in 2016 9,7 fte).

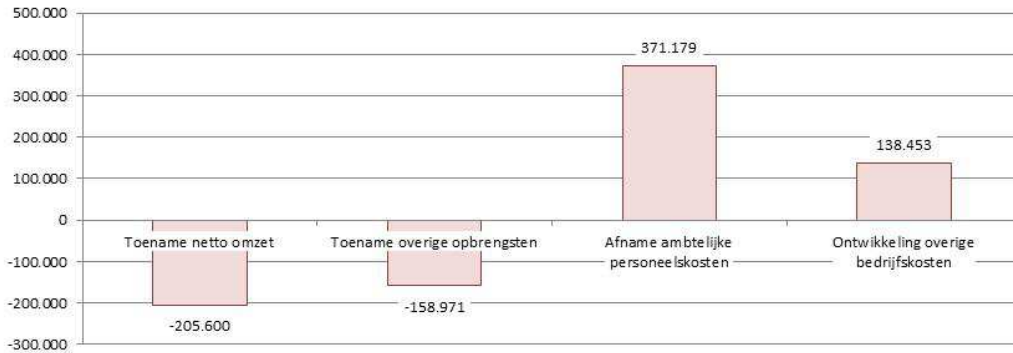
Het operationeel resultaat is, zoals hiervoor aangegeven, gestegen van € 2.010.310 in 2016 naar € 2.155.371 in 2017. Deze toename van circa € 145.000 is met name toe te rekenen aan de afname van de ambtelijke personeelskosten en in mindere mate aan de eveneens afgenomen overige bedrijfskosten.

Het operationeel resultaat wordt negatief beïnvloed door de afnemende netto omzet en de afname van de overige opbrengsten, als gevolg van de afname van het aantal Wsw-medewerkers. Cruciaal is echter dat de netto omzet minder snel afneemt dan de krimp

van de personele bezetting, waardoor de netto omzet per medewerker in 2017 is gestegen:

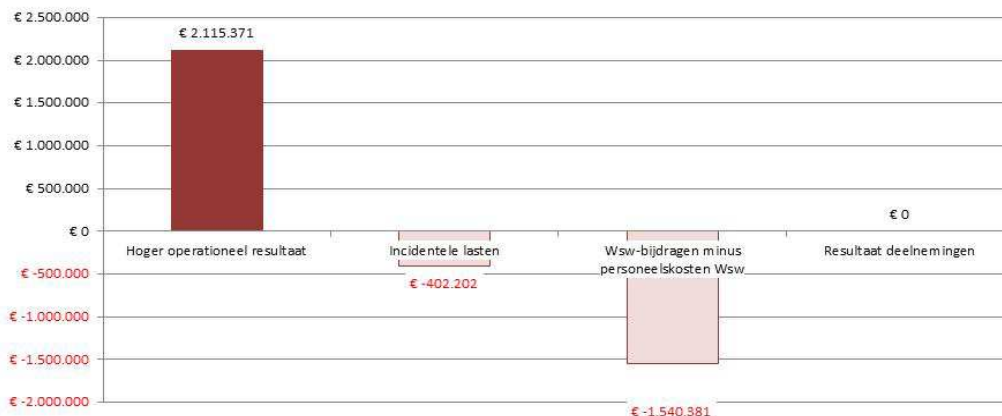
Ontwikkeling operationeel resultaat verklaard:
realisatie 2017 versus realisatie 2016, in €

1.3 Hoger positief exploitatieresultaat over 2017

Paswerk sluit het jaar af met een positief exploitatieresultaat voor bestemming. Het exploitatieresultaat wordt bepaald door het operationeel resultaat en het verschil tussen de Wsw-bijdragen van gemeenten enerzijds en de Wsw-personeelskosten anderzijds. Het saldo van de Wsw-bijdragen van de gemeenten en de Wsw-personeelskosten is weliswaar negatief (de Wsw-bijdragen schieten circa € 1,5 miljoen te kort in 2017 om de personeelskosten van de Wsw-ers te kunnen dekken), maar daar staat een operationeel resultaat tegenover dat dit in 2017 méér dan compenseert:

Toelichting op sluitend exploitatieresultaat:
operationeel resultaat compenseert incidentele lasten plus subsidieresultaat Wsw

1.4 In 2017 vrijwel geen additionele, gemeentelijke bijdrage nodig t.o.v. begroting

Eigen bijdrage niet nodig Op grond van artikel 35 lid 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland, wordt aan de deelnemende gemeenten een bijdrage gevraagd in

geval het jaar wordt afgesloten met een negatief exploitatiesaldo. Over 2017 is het exploitatiesaldo van Paswerk positief, zodat op de door de gemeenten verstrekte bijdragen geen additionele gemeentelijke bijdragen nodig zijn ten opzichte van de bijdrage die voor 2017 begroot is.

1.5 Gemeentelijke bijdrage begroot t.o.v. werkelijk

Ten tijde van het opstellen van de begroting 2017 is bij het berekenen van de bijdrage in de uitvoeringskosten per gemeente, geheel conform het besluit van het bestuur, uitgegaan van de op dat moment bekende gegevens. In de onderstaande tabel zijn de definitief door het Ministerie van SZW vastgestelde bedragen voor het Wsw-deel van de integratie uitkering sociaal domein (IUSD) 2017 opgenomen. Op basis van deze definitief vastgestelde bedragen is een herberekening gemaakt van de uitvoeringskosten. De verschillen per GR gemeente tussen de bedragen zoals die in de begroting 2017 zijn opgenomen en ook door de gemeenten aan Paswerk zijn betaald en de herberekening van de uitvoeringskosten zijn in de kolom verschil weergegeven.

Uitvoeringskosten Wsw begroot in vergelijking tot Wsw-deel integratie uitkering sociaal domein werkelijk:

	Wsw-deel Integratie uitkering sociaal domein	Tekort	Tekort buitengemeenten verdeeld	Aanvullende bijdrage gemeenten	Bijdrage uitvoerings- kosten werkelijk	Bijdrage uitvoerings- kosten begroting	Vershil
Bloemendaal	785.256	11.583	903	12.486	797.742	641.574	156.168
Haarlem	16.736.000	223.918	19.243	243.160	16.979.160	17.217.956	238.796-
Gemeente Haarlem (buitengemeenten)	-	22.952	-	-	-	-	-
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	148.638	2.193	171	2.363	151.001	101.274	49.727
Heemstede	1.619.065	23.883	1.862	25.744	1.644.809	1.669.497	24.688-
Zandvoort	673.252	9.931	774	10.705	683.957	626.370	57.588
	19.962.211	294.459	22.952	294.459	20.256.670	20.256.670	0-

De werkelijke bedragen van het Wsw-deel integratie uitkering sociaal domein zijn gebaseerd op de septembercirculaire 2017

Voor alle deelnemende gemeenten tezamen komt het werkelijk vastgestelde WSW-deel uit de integratie uitkering sociaal domein nagenoeg uit op het bedrag van de uitvoeringskosten. Er resteert nog een tekort van € 294.000. Wanneer het positieve resultaat van € 213.000 over 2017 echter in aanmerking wordt genomen, kan worden gesteld dat er op een haar na geen tekort is gerealiseerd op de uitvoering van de Wsw.

2 Toelichting op resultaat en integraal verbeterprogramma

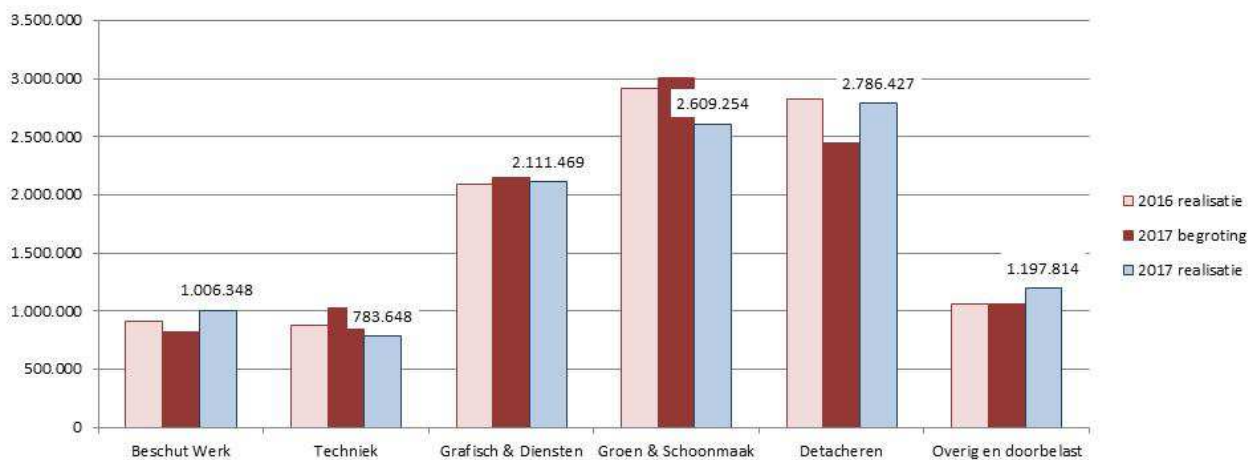
De hiervoor toegelichte verdere toename van het positieve operationeel resultaat, is de resultante van het realiseren van een zo hoog mogelijke netto omzet en het in lijn brengen van de kostenstructuur met de omvang van de krimpende organisatie. Door tijdig de juiste maatregelen te nemen om de kosten te verlagen, is Paswerk in staat om de kwetsbare balans tussen kosten en opbrengsten te continueren. Dit alles kan echter niet zonder goed functionerende units die steeds weer in staat zijn de nodige opbrengsten te realiseren.

Navolgend wordt deze ontwikkeling van het operationeel resultaat nader toegelicht en verwijnd naar de verschillende units van Paswerk.

2.1 Ontwikkeling naar werkbedrijven binnen Paswerk

Hogere omzet Groen en bij beschut De totale netto omzet van Paswerk nam in 2017 beperkt af. In 2016 realiseerde Paswerk een netto omzet van € 10,7 miljoen en in 2017 € 10,5 miljoen. De bedrijfsonderdelen die het meest bijdragen aan de netto omzet, zijn de unit Detacheren met circa € 2,8 miljoen netto omzet, en de unit Groen en Schoonmaak met circa € 2,6 miljoen netto omzet.

Netto omzet naar unit, in €

De netto omzet steeg bij de unit Beschut Werk en in mindere mate bij de unit Grafisch en Diensten. Bij de andere units is sprake van een afname van de netto omzet ten opzichte van 2016.

Beschut Werk De unit Beschut Werk realiseerde in 2017, zoals aangegeven, een toename van de netto omzet. De unit kent drie grote opdrachtgevers en meerdere kleinere, waardoor de unit voor de op beschutte werkplekken aangewezen medewerkers voldoende en voldoende gevarieerd werk kan aanbieden:

- KLM/KCS. De werkzaamheden bieden werk aan circa 50 medewerkers van Paswerk. Het werk bestaat onder meer uit het bestekken inrollen voor businessclass-vluchten

van KLM. Daarnaast worden de 'waste boxen' (prullenbakken van karton) voor in vliegtuigen geprepareerd.

- Newasco. Ook op deze afdeling zijn circa 50 mensen werkzaam. Zij zijn bezig met het vouwen van lijfgoed voor de wasserij, ten behoeve van bejaarden- en verzorgingshuizen. Een andere activiteit betreft het vouwen en stapelen van washandjes..
- De derde grote opdrachtgever is Secrid. Voor het assembleren van de portemonnees van Secrid worden dagelijks 40 medewerkers ingezet. Secrid kiest bewust voor samenwerking met Paswerk en andere sociale ondernemingen.
- Waterconcepts. De kleinste afdeling houdt zich vooral bezig met het etiketteren van waterflesjes. Ook met Waterconcepts onderhoudt Paswerk een intensieve, op wederzijds vertrouwen gebaseerde relatie waarbinnen het voor de medewerkers prettig werken is.

De unit kent vier productieruimten, waarbij elke in elke productieruimte wordt gewerkt voor een klant met wie Paswerk een langdurige en solide relatie heeft opgebouwd. Omdat de werkzaamheden een repeterend karakter hebben, ontstaat voor de medewerkers een passende, stabiele werkomgeving.

De netto omzet bij de unit Beschut Werk nam in 2017 toe van € 917.000 naar ruim € 1,0 miljoen. Een toename van bijna 10 procent.

Detacheren Bij de unit Detacheren is sprake van een lichte daling van de netto omzet, met € 45.000, ten opzichte van de gerealiseerde netto omzet in 2016. De daling is uiteraard het gevolg van het krimpende personeelsbestand dat ook het bedrijfsonderdeel Detacheren niet ongemoeid laat. Doordat de netto omzet per Wsw-medewerker in 2017 significant is toegenomen, is de afname van de netto omzet in verhouding tot de afname van het personeelsbestand beperkt gebleven. De netto omzet van de unit Detacheren is in 2017 uitgekomen boven die van de unit Groen & Schoonmaak. Begin 2017 was circa 56 procent van de Wsw-medewerkers bij de unit Detacheren werkzaam op basis van individuele detachering.

Verdere groei van de unit Detacheren zal Paswerk faciliteren door medewerkers van andere units mensen te stimuleren naar de unit Detacheren en deze mensen daarbij ook goed te begeleiden. Deze doorstroom vergt vaak veel begeleiding en coaching. Hier staat tegenover dat de medewerkers bij detachering hun mogelijkheden beter kunnen benutten en dat de bijdrage per medewerker aan omzet en resultaat ook hoger ligt.

Techniek De netto omzet van de unit Techniek nam met circa € 0,1 miljoen af naar € 783.000. Het doel voor deze unit was in 2017 om de omzet gelijk te houden en daarmee, bij een krimpende SW-formatie, de netto toegevoegde waarde (NTW) per medewerker te verhogen. Deze doelstelling is niet volledig gerealiseerd.

Tot Techniek behoren de afdelingen Metaal, Wielwerk/Fietsmontage en Assemblage:

- De afdeling Metaal is samen met de scheepswerf De Chinook (onderdeel van Perspectief) gevestigd op een locatie in IJmuiden. Mede hierdoor richt de afdeling Metaal zich ook op leerwerktrajecten. Het was de bedoeling dat er naast de 13 productiemedewerkers ook 10 jongeren een opleiding voor certificaten volgen. De instroom blijft echter achter bij de verwachtingen, hoewel het concept goed 'staat'.
- De afdeling Assemblage richt zich op de assemblage van eenvoudige technische onderdelen en elektrotechnische assemblage. Belangrijke klanten zijn Plugwise en Meyn.
- Bij Wielwerk/Fietsmontage wordt gewerkt op basis van een contract met de regio gemeenten. Het betreft onderhoud van en reparaties aan Wmo-middelen, zoals bijvoorbeeld scootmobielen. De afdeling fietsmontage richt zich op het opknappen van fietsen uit het depot van de gemeente en voor derden, waarbij opgeknapte fietsen onder andere afgezet worden via kringloopbedrijf Snuffelmug.

Grafisch

De grafische afdeling doet print en drukwerk voor diverse partijen, ook in combinatie met het verzorgen van mailings. De twee belangrijkste doelstellingen voor 2017 waren het verhuizen van de Repro-afdeling van de gemeente Haarlem zodat deze op 1 januari 2018 op de locatie Cruquius kon starten met een digitaal loket. Op verzoek van de gemeente is deze overgang voorlopig 'on hold' gezet. Een tweede doelstelling betrof het aanpassen van de werksoorten op (toekomstige) kennis en kunde bij productie. Door de trendmatige uitstroom als gevolg van de sluiting van de toegang tot de Wsw gaat er kennis en kunde verloren.

Het bedrijfsonderdeel Grafisch heeft al enige jaren last van de moeilijke marktomstandigheden vanwege de steeds verdergaande digitalisering en hevige concurrentie. De netto omzet bleef in 2017 achter bij de verwachtingen. Het is daarom wenselijk te kijken welke activiteiten Paswerk kan voortzetten en welke niet. De achterblijvende omzet bij het onderdeel Grafisch werd echter meer dan gecompenseerd door een veel hoger dan begrote omzet bij het onderdeel Post. Post profiteert juist van de gunstige marktomstandigheden en is in staat om zowel de volumes als de marges verder op te schroeven.

Groen & Schoonmaak

De omzet van Groen en Schoonmaak is in 2017 gedaald van circa € 2,9 miljoen naar circa € 2,6 miljoen. Daarbij speelt ook de krimpende formatie een rol. De gestelde productie-doelen zijn ondanks de daling van de netto omzet redelijk gerealiseerd, waarbij wel meer gebruik is gemaakt van inhuur en uitbesteding. Belangrijke opdrachtgevers zijn de aangesloten gemeenten, Recreatie Noord-Holland, het Spaarne Gasthuis, Sein en ook Paswerk zelf.

Een belangrijke uitdaging voor Paswerk betreft de uitstroom van ervaren SW-medewerkers die als meewerkend voorman een belangrijk deel van de dagelijkse aansturing voor hun rekening nemen. Deze uitstroom wordt idealiter gecompenseerd door jongere SW-medewerkers klaar te stomen voor deze functies. Het kan echter in bepaalde gevallen onvermijdelijk zijn om de opengevallen plek in te vullen met reguliere, ambtelijke medewer-

kers. Dit veroorzaakt een kostenstijging waardoor de marge op deze activiteiten kan worden aangetast.

2.2 Strategisch Plan biedt koers en houvast voor verbetering bedrijfsvoering

Het ondernemingsbeleid van Paswerk richt zich, zoals hiervoor toegelicht, op twee kern-doelen, namelijk het op niveau houden en waar mogelijk verhogen van de omzet per medewerker en op het optimaal beheersen van de kosten, waarbij er vooral aandacht is voor de ontwikkeling van de ambtelijke personeelskosten zodanig dat deze in lijn blijven met de afnemende Wsw-formatie.

Deze twee doelen, gericht op respectievelijk het verdienvermogen (omzet en productiviteit) en kosten, vormen de basis voor het integrale verbeterprogramma 'Roadmap 2018', waarbij de doelen elk zijn uitgewerkt in drie 'sporen'. De eerste drie sporen zijn gericht op het verdienvermogen en de tweede drie sporen op de kosten:

1. Spoor 1: stimuleren van de beweging 'van binnen naar buiten'.
2. Spoor 2: optimaliseren van werksoorten, aanpassen van de portfolio bedrijfsactiviteiten.
3. Spoor 3: acquisitie van werk.
en drie andere sporen op beheersing van de kosten.
4. Spoor 4: beheersing van de kosten van begeleiding en staf.
5. Spoor 5: beheersing van de kosten van infrastructuur (onder andere huisvesting).
6. Spoor 6: beheersing van de loonkosten van SW-medewerkers en in lijn brengen met productiviteit.

Wat betreft de drie sporen die richten op optimalisering van het verdienvermogen, is er met name continue aandacht voor een efficiënte organisatie van voldoende werksoorten en op het acquireren van voldoende en voldoende passend werk. Paswerk blijft zich ook inspannen om mensen 'van binnen naar buiten' te laten doorstromen. Omdat het aandeel mensen dat beschut binnen werkzaam is, al relatief laag is, zijn de mogelijkheden voor optimalisering op dat vlak inmiddels beperkt.

Aan de kostenzijde heeft de nadruk in 2017 gelegen op het beheersen van de kosten van de ambtelijke begeleiding en staf. De ambtelijke formatie is verder afgenomen, zodanig dat het niveau van ambtelijke begeleiding in lijn blijft met de afnemende Wsw-formatie. De ambtelijke personeelskosten zijn in 2017 afgenomen met bijna € 0,4 miljoen (van € bijna 5,5 miljoen naar ruim € 5,1 miljoen). Daarnaast heeft Paswerk ook in 2017 met een kritisch oog gekeken naar allerlei overige bedrijfskosten, met als resultaat dat ook deze kosten evenals de ambtelijke personeelskosten in 2017 zijn afgenomen.

3 Bedrijfsvoering en Besluit Begroting & Verantwoording (BBV)

3.1 Weerstandsvermogen

Opvangen-
tegevallers

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan de mogelijkheid om (financiële) tegenvallers op te vangen. Bij het bepalen van het weerstandsvermogen spelen in essentie twee begrippen een belangrijke rol:

- De weerstandscapaciteit.
- De mogelijke risico's.

De weerstandscapaciteit wordt bepaald door de middelen en mogelijkheden waarover de organisatie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Een van de mogelijkheden die Paswerk heeft om niet begrote kosten te dekken is het doorvoeren van bezuinigingen binnen de begroting zelf. Omdat echter een groot deel van de kosten bestaan uit niet of nauwelijks beïnvloedbare kosten is deze mogelijkheid beperkt. Een andere mogelijkheid is dat de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten, ieder voor hun aandeel, bijdragen in het negatieve exploitatiesaldo van enig jaar. Immers de GR gemeenten zijn hier aan gehouden conform artikel 35 van de gemeenschappelijke regeling.

Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen is het van belang om de risico's te benoemen, die (in het geval zich een dergelijke, in de begroting onvoorziene positieve dan wel negatieve, gebeurtenis voordoet) van materiële invloed zijn op de begroting. Een belangrijke gebeurtenis die in dit verband kan worden genoemd is de mogelijke afname van de (regionale) economische groei. Van een dergelijke situatie kan Paswerk nadelige effecten ondervinden, met name bij het uitplaatsen van deelnemers bij werkgevers als ook bij de ontwikkeling van de omzet en de druk op de verkoopprijzen.

Een indicator van het weerstandsvermogen is de solvabiliteit. De solvabiliteit is per ultimo 2017 verbeterd ten opzichte van het voorafgaande jaar, van 48,9 procent naar 57,4 procent. Dit heeft vooral te maken met een verbeterde balansverhouding door afschrijvingen op materiële vaste activa en een positief exploitatieresultaat over 2017. Een goede solvabiliteit is, zeker voor de komende jaren, van essentieel belang om mogelijk extra lasten als gevolg van een krimpende organisatie te kunnen opvangen.

De verwachtingen voor de toekomst zijn wisselend en tamelijk ongewis. De precieze financiële effecten zijn dan ook moeilijk te voorspellen. Paswerk zal echter zover als mogelijk rekening houden met de gevolgen hiervan. Er wordt veel extra inspanning geleverd om de nodige omzet te realiseren en alle uitgaven worden kritisch beoordeeld op de noodzaak ervan. In het verslagjaar hebben zich geen risico's voorgedaan waarvan de financiële invloed van materieel belang was op de begroting.

Kengetallen Onderstaand zijn enkele kengetallen opgenomen die een indicatie geven van het weerstandsvermogen van Paswerk:

Weerstandsvermogen van Paswerk	2017	2016	2015
	werkelijk	werkelijk	werkelijk
Netto schuldquote	€ 1.243.659	€ 2.733.658	€ 3.383.000
Solvabiliteit	57,4%	48,9%	44,2%
Structurele exploitatieruimte	nihil	nihil	nihil
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Grondexploitaties	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Ter toelichting:

- De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.
- De solvabiliteit geeft een indicatie van de mate waarin Paswerk in staat is om aan haar verplichtingen op de langere termijn te voldoen. Het bestuur van Paswerk heeft besloten dat de solvabiliteit niet onder de 30 procent mag komen. Een goede solvabiliteit is, zeker voor de komende jaren, van essentieel belang om mogelijk extra lasten als gevolg van een krimpende organisatie te kunnen opvangen.
- De structurele exploitatieruimte geeft aan welke structurele ruimte Paswerk heeft om de eigen lasten te betalen.

Onderhoud-
kapitaal-
goederen

Het beleid van Paswerk is erop gericht dat er uitsluitend wordt geïnvesteerd in kapitaalgoederen die ten dienste staan van de bedrijfsvoering en bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen. Het merendeel van de kapitaalgoederen bestaat uit gronden, gebouwen, machines, apparaten, installaties en vervoermiddelen. Het beleid ten aanzien van aanschaf en onderhoud kan als volgt worden samengevat:

- Aanschaf: Kapitaalgoederen zoals machines, apparaten, installaties en vervoermiddelen worden vervangen indien de economische dan wel de technische levensduur is verstreken en de continuïteit van de bedrijfsvoering dit vereist. Nieuwe investeringen worden slechts gedaan als aan de daarvoor opgestelde criteria wordt voldaan. Kapitaalgoederen waarvan het niet langer is gerechtvaardigd dat zij worden aangehouden worden afgestoten.
- Onderhoud: Het beleid ten aanzien van het onderhoud van kapitaalgoederen is gericht op instandhouding en waarborging van de inzetbaarheid tegen de laagste 'total cost of ownership'. Om goed inzicht te krijgen van het noodzakelijke onderhoud van gebouwen wordt het meerjaren onderhoudsplan periodiek geactualiseerd. De kosten van incidenteel en planmatig onderhoud worden gedekt uit de lopende exploitatierekening.

3.2 Financiering en risicobeheer

- Treasurybeleid Het treasurybeleid van Paswerk is vastgelegd in het treasurystatuut. Hiermee wordt voldaan aan de eisen die vanuit de Wet fido aan decentrale overheden worden gesteld.
- Paswerk Paswerk onderkent het belang van een verantwoord en adequaat beheer van haar financiële middelen en wenst haar activiteiten op het gebied van treasury op een zo transparante en beheersbaar mogelijke wijze in te richten.
- **Risicobeheer:** In dit verslagjaar heeft Paswerk geen leningen of garanties bij derden uitgezet. Paswerk onderhield ten behoeve van de verrekening van de onderlinge vorderingen en schulden een rekening-courantverhouding met Werkpas Holding BV. De hiervoor vastgestelde kredietruimte werd in het begrotingsjaar niet overschreden. Paswerk maakt geen gebruik van derivaten en er is geen sprake van exposures in vreemde valuta. De toetsing aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm zoals deze door de Wet fido worden voorgeschreven en in onderstaande tabellen zijn uitgewerkt leert dat deze niet worden overschreden.
Als gevolg van verbeterd betalingsgedrag van debiteuren is het aantal dagen dat vorderingen op debiteuren openstaan afgenomen. Het betalingsrisico op uitstaande vorderingen van debiteuren is daardoor eveneens afgenomen. Het betalingsrisico op debiteuren wordt verminderd doordat een substantieel deel van de vorderingen uitstaat bij overheids- (gerelateerde) instellingen welke per definitie een lager betalingsrisico kennen.
De liquiditeitspositie is verder verbeterd naar een meer solide verhouding met een current ratio van 1,77 per ultimo 2017. Door middel van een adequate liquiditeitsplanning en -bewaking wordt getracht de liquiditeitsrisico's te beheersen.
 - **Financiering:** Paswerk beschikt over een rekening-courantkrediet van € 5 mln bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

De toetsing aan de kasgeldlimiet moet plaatsvinden per eerste datum van ieder kwartaal.

<u>Toetsing aan de kasgeldlimiet:</u>	<u>1e kw</u>	<u>2e kw</u>	<u>3e kw</u>	<u>4e kw</u>
<u>Toegestane kasgeldlimiet:</u>				
Omvang van de begroting per 1 januari (grondslag)	30.868.767	30.868.767	30.868.767	30.868.767
In procenten van de grondslag	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
Kasgeldlimiet	<u>2.531.239</u>	<u>2.531.239</u>	<u>2.531.239</u>	<u>2.531.239</u>
<u>Netto vlottende schuld:</u>				
Vlottende korte schuld:				
Opgenomen gelden korter dan 1 jaar	-	-	-	-
Schuld in rekening-courant	1.529.257	1.928.813	1.153.504	394.893
Totaal vlottende schuld	<u>1.529.257</u>	<u>1.928.813</u>	<u>1.153.504</u>	<u>394.893</u>
Vlottende middelen:				
Contante gelden in kas	3.785	9.100	6.734	5.932
Tegoeden in rekening-courant	48.311	37.091	19.455	51.454
Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	14.595	14.595	14.595	14.595
Totaal vlottende middelen	<u>66.692</u>	<u>60.786</u>	<u>40.784</u>	<u>71.981</u>
Netto vlottende schuld	<u>1.462.566</u>	<u>1.868.027</u>	<u>1.112.720</u>	<u>322.912</u>
<u>Toets kasgeldlimiet:</u>				
Toegestane kasgeldlimiet	2.531.239	2.531.239	2.531.239	2.531.239
Netto vlottende schuld	1.462.566	1.868.027	1.112.720	322.912
Ruimte	<u>1.068.673</u>	<u>663.212</u>	<u>1.418.519</u>	<u>2.208.327</u>

<u>Toetsing aan de renterisiconorm:</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
<u>Renterisico op langlopende schulden:</u>				
Renteherziening op langlopende schulden o/g	-	-	-	-
Renteherziening op langlopende schulden u/g	-	-	-	-
Netto renteherziening op langlopende schulden	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Nieuw aangetrokken langlopende schulden o/g	-	-	-	-
Nieuw verstrekte langlopende leningen u/g	-	-	600	150
Netto nieuw aangetrokken langlopende schulden	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>600</u>	<u>150</u>
Betaalde aflossingen	175.000	175.000	193.899	581.386
Herfinanciering	-	-	600	150
Renterisico op de langlopende schulden	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>600</u>	<u>150</u>
<u>Renterisiconorm:</u>				
Stand van de vaste schuld op 1 januari	1.177.014	1.352.014	1.545.313	2.126.549
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	<u>235.403</u>	<u>270.403</u>	<u>309.063</u>	<u>425.310</u>
<u>Toetsing renterisiconorm:</u>				
Renterisiconorm (minimum)	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Renterisico op de langlopende schulden	-	-	600	150
Ruimte	<u>2.500.000</u>	<u>2.500.000</u>	<u>2.499.400</u>	<u>2.499.850</u>

4 Kerngegevens Paswerk: formatie en financiën

4.1 Kerngegevens: formatie en financiën

(bedragen in Euro)	2017 Werkelijk	2017 Begroting	2016 Werkelijk
Wsw:			
Wsw werknemers (personen)	858	878	871
Wsw werknemers (fte)	755,6	772,9	786,1
Wsw werknemers begeleid w erken (fte)	10,4	7,8	9,7
Taakstelling Wsw (SEs)		796,7	810,5
Gemiddeld gerealiseerd Wsw (SEs)	780,8		820,0
Ambtelijke werknemers:			
Ambtelijke werknemers (fte)	63,8	66,9	68,6
Financiële ratio's (per fte Wsw):			
Netto omzet	13.890	13.627	13.613
Personeelskosten Wsw	28.571	28.161	29.684
Resultaat:			
Netto omzet	10.494.960	10.532.096	10.700.560
Exploitatieresultaat	212.788	nihil	156.563
Gemeentelijke bijdrage	20.345.058	20.336.671	21.785.939
Cash flow	1.107.341		1.037.582
Vermogen:			
Balans totaal	11.489.514		13.040.088
Eigen vermogen	6.589.242		6.376.454
Langlopende schulden	1.583.250		1.758.250
Activa:			
Materiële vaste activa	8.889.402		9.604.183
Investerings	292.621	300.000	428.897
Afschrijvingen	894.553	873.257	881.019
Overige financiële ratio's:			
Solvabiliteit	57,4%		48,9%
Current ratio	1,8		1,1

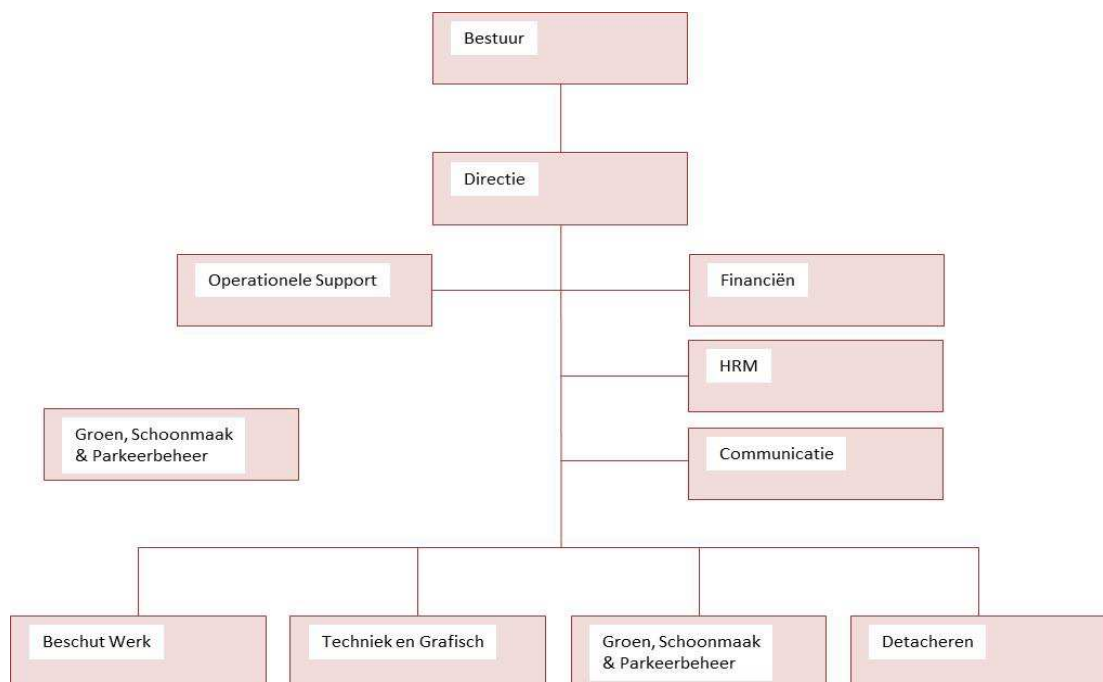

4.2 Juridische structuur en organogram

Verbonden partijen Een verbonden partij is een privaot- dan wel een publiekrechtelijke organisatie waarin een bestuurlijk én een financieel belang wordt gehouden. Een bestuurlijk belang is aanwezig indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie. Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement, dan wel als financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Werkvoorzieningsschap Zuid Kennemerland (Paswerk) is juridisch georganiseerd als gemeenschappelijke regeling en als verbonden partij gelieerd met de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten. Dit zijn de gemeente Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Heemstede en Zandvoort.

Organogram De organisatiestructuur van Paswerk is in 2015 ingrijpend gewijzigd. Dit proces heeft zich langs twee wegen voltrokken. Enerzijds door middel van een herstructurering waarbij alle niet aan de uitvoering van de WSW gerelateerde taken waaronder re-integratie, dagbesteding en jeugdzorg ondergebracht zijn in Werkpas holding BV en anderzijds is een herinrichting doorgevoerd waarbij de nieuwe organisatie is ingericht als unitstructuur. De units zijn georganiseerd op basis van marktorientatie en dragen afzonderlijke resultaatverantwoordelijkheid. De vier units worden ondersteund door een centrale afdeling 'operational services' en niet langer door decentrale bedrijfsbureaus. Hiermee is de voormalig divisiestructuur verlaten en gekozen voor een platter organisatiemodel.

Het organisatiemodel van Paswerk kan als worden gevisualiseerd:

5 Samenstelling bestuur

5.1 Bestuur

Gemeente Haarlem Dhr. F.J. Roduner, voorzitter (vanaf 21 december 2017)
Mw. J. Langenacker, voorzitter (tot 21 december 2017)

Gemeente Bloemendaal Dhr. R.W. Kruijswijk

Gemeente Heemstede Mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers, secretaris

Gemeente Zandvoort Dhr. G. Kuipers

Gemeente Haarlemmerliede
en Spaarnwoude Dhr. R. van Haften

5.2 Directie

Directie De heer C. Boon, algemeen directeur

6 Jaarrekening 2017

6.1 Balans per 31 december 2017

(bedragen in Euro)	<u>31 december 2017</u>	<u>31 december 2016</u>
<u>ACTIVA</u>		
<u>Vaste activa</u>		
Materiële vaste activa		
Investerings met een economisch nut	8.889.402	9.604.183
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen	1	1
Totaal vaste activa	<u>8.889.403</u>	<u>9.604.184</u>
<u>Uitlopende activa</u>		
Voorraden		
Overige grond- en hulpstoffen	54.907	53.539
Gereed product en handelsgoederen	<u>107.123</u>	<u>100.992</u>
	162.030	154.531
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	423.317	651.729
Overige vorderingen	1.783.781	2.476.439
Overige uitzettingen	<u>14.595</u>	<u>14.595</u>
	2.221.692	3.142.762
Liquide middelen		
Kassaldi	6.261	3.785
Banksaldi	<u>84.929</u>	<u>48.311</u>
	91.190	52.097
Overlopende activa		
Overige nog te ontvangen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	125.198	86.514
Totaal uitlopende activa	<u>2.600.111</u>	<u>3.435.904</u>
TOTAAL ACTIVA	<u>11.489.514</u>	<u>13.040.088</u>

(bedragen in Euro)

	<u>31 december 2017</u>	<u>31 december 2016</u>
PASSIVA		
<u>Vaste passiva</u>		
<u>Eigen vermogen</u>		
Algemene reserve	6.376.454	6.219.891
Resultaat voor bestemming	<u>212.788</u>	<u>156.563</u>
Totaal eigen vermogen	<u>6.589.242</u>	<u>6.376.454</u>
<u>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</u>	<u>1.056.502</u>	<u>648.604</u>
<u>Vaste schulden met een rent typische looptijd van één jaar of langer</u>		
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	1.575.000	1.750.000
Ontvangen waarborgsommen	<u>8.250</u>	<u>8.250</u>
Totaal vaste schulden	<u>1.583.250</u>	<u>1.758.250</u>
<u>Vlottende passiva</u>		
<u>Netto vlottende schulden met een rent typische looptijd korter dan één jaar</u>		
Banksaldi	188.548	1.529.257
Overige schulden	<u>1.280.481</u>	<u>1.672.696</u>
Totaal vlottende passiva	<u>1.469.029</u>	<u>3.201.953</u>
<u>Overlopende passiva</u>		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	613.729	1.054.200
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	<u>177.761</u>	<u>627</u>
Totaal overlopende passiva	<u>791.490</u>	<u>1.054.827</u>
TOTAAL PASSIVA	<u>11.489.514</u>	<u>13.040.088</u>

6.2 Programmarekening over 2017

PROGRAMMAREKENING

(bedragen in Euro)

	2017 Werkelijk	2017 Begroting	2016 Werkelijk
Netto omzet	10.494.960	10.532.096	10.700.560
Overige opbrengsten			
Diverse bijdragen en baten	48.393	-	207.364
Totaal overige opbrengsten	48.393	-	207.364
Totaal opbrengsten	10.543.353	10.532.096	10.907.924
Bijdragen Wsw gemeenten	20.345.058	20.336.671	21.785.939
Personeelskosten Wsw			
Bruto lonen	17.022.119	17.410.235	17.832.731
Lage inkomens voordeel	-499.345	-851.780	-
Sociale lasten en pensioenpremies	4.454.587	4.491.841	4.607.560
Uitkeringen	-18.503	-22.955	-35.313
Vervoerskosten	583.652	597.593	611.043
Overige kosten	271.360	313.719	267.104
Werkgeverssubsidies begeleid werken	71.569	46.580	340.032
Totaal personeelskosten Wsw	21.885.439	21.985.233	23.623.157
Personeelskosten ambtelijke medewerkers			
Bruto lonen	1.392.992	1.462.128	1.467.419
Sociale lasten en pensioenpremies	408.694	389.007	394.561
Uitkeringen	-5.631	-	13.493
Vervoerskosten	53.411	45.686	58.105
Doorbelaaste loonkosten derden	3.162.156	3.276.606	3.384.441
Aanwending voorziening personeel	-71.753	-	-44.391
Overige kosten	178.776	186.060	216.195
Totaal personeelskosten ambtelijke medewerkers	5.118.645	5.359.487	5.489.824
Overige kosten			
Afschrijvingskosten materiële vaste activa	894.553	873.257	881.019
Rente	69.149	112.000	78.064
Huur	274.906	371.510	331.663
Onderhoudskosten	753.465	814.680	791.170
Energieverbruik	403.827	517.000	437.205
Belastingen en verzekeringen	254.170	247.500	251.953
Algemene kosten	568.078	579.100	619.224
Diverse kosten	51.189	9.000	17.490
Totaal overige kosten	3.269.337	3.524.047	3.407.790
Bedrijfsresultaat	614.990	-	173.093
Incidentele baten (+) en lasten (-)	-402.202	-	-5.094
Exploitatieresultaat	212.788	-	168.000
Resultaat deelnemingen	-	-	-11.437
Resultaat voor bestemming	212.788	-	156.563
Mutaties Reserves	-	-	-
Resultaat na bestemming	212.788	-	156.563

6.3 Kasstroomoverzicht over 2017

(bedragen in Euro)

	2017	2016
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Resultaat	144.806	156.563
Afschrijvingen (netto)	894.553	881.019
Cash flow	1.039.359	1.037.582
Mutatie voorraden	-7.499	965
Mutatie vorderingen	882.385	459.904
Mutatie leverancierskrediet	-24.746	-215.369
Mutatie bankkrediet	-1.340.709	-799.963
Mutatie overige kortlopende schulden	-630.806	53.253
Mutatie werkkapitaal	-1.121.374	-501.210
Mutatie voorzieningen	475.880	-49.379
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	393.865	486.993
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Investerings in materiële vaste activa	-186.784	-456.880
Desinvesterings in materiële vaste activa	7.013	117.403
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-179.772	-339.476
<u>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>		
Aflossingen langlopende schulden	-175.000	-175.000
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	-175.000	-175.000
Toename (+) afname (-) geldmiddelen	39.093	-27.484

6.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Voor zover het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (na besluit wijziging van 10 juli 2007) niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het eind van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans

Vaste activa: materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering niet plaatsgevonden.

Op grond wordt niet afgeschreven. Voor het overige vindt afschrijving plaats op basis van de historische aanschafprijs volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven volgens de lineaire methode en vanaf het moment van ingebruikname van het actief.

De onderstaande afschrijvingstermijnen worden toegepast:

- Grond, geen afschrijving.
- Voorzieningen terreinen, 5 tot 20 jaar.
- Bedrijfsgebouwen, 3 tot 40 jaar.
- Vervoermiddelen, 2 tot 12 jaar.
- Machines, apparaten en installaties, 2 tot 30 jaar.
- Overige materiële vaste activa, 2 tot 20 jaar.

Vaste activa: financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Bij de waardering van de financiële vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering niet plaatsgevonden.

Viottende activa: voorraden

De grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen, gebaseerd op de gemiddelde betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen standaard verrekenprijzen en feitelijke inkoopprijs worden als bedrijfsresultaat verantwoord. Incourante voorraden zijn afgewaardeerd tot marktwaarde.

Het gereed product wordt gewaardeerd tegen de fabricagekostprijs. De fabricagekostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van de grond- en hulpstoffen, de loon- en machinekosten en overige kosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegekend. Incourante voorraden zijn afgewaardeerd tot marktwaarde.

Viottende activa: uitzettingen en overlopende activa

De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor de verwachte oninbaarheid van uitzettingen (met name vorderingen) is een voorziening getroffen. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Viottende activa: liquide middelen

De liquide middelen worden tegen de nominale waarde opgenomen en omvatten bank-, giro- en kassaldi, evenals gelden onderweg.

Passiva: eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en het nog te bestemmen resultaat. Het kapitaal is opgenomen tegen de nominale waarde. De algemene reserve dient als buffer om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen. Een negatief resultaat in enig jaar wordt conform artikel 35 lid 4 verdeeld over en bijgedragen door de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten.

Passiva: voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Passiva: vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de reeds gedane aflossingen.

Netto viottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en overlopende passiva

Deze worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Programmarekening

Algemeen

De programmarekening van Paswerk is meer gedetailleerd dan het BBV voorschrijft. Paswerk heeft hier bewust voor gekozen. De programmarekening komt tegemoet aan de sturingsinstrumenten van het bestuur en de verantwoordingsbehoeften van de gemeenten.

Netto omzet

De netto omzet is de opbrengst van aan derden geleverde goederen en diensten, exclusief de over de omzet geheven omzetbelasting, verminderd met de kosten van de omzet en kortingen.

Bijdrage gemeenten

De bijdrage gemeenten betreft de in de begroting vastgestelde en door de gemeenten verstrekte subsidie ten behoeve van de uitvoering van de Wsw.

Afschrijvingen

Dit betreft de afschrijvingskosten van de vaste activa. De afschrijvingstermijn bedraagt maximaal de economische levensduur.

Personeelskosten WSW en ambtelijke werknemers: lonen en salarissen

Hieronder worden de loon- en salariskosten van de werknemers verantwoord. Onder loon- en salariskosten wordt verstaan het bruto bedrag van de aan het boekjaar toe te rekenen lonen en salarissen, vermeerderd met de uitbetaalde vakantierechten.

Personeelskosten WSW en ambtelijke werknemers: sociale lasten

De sociale lasten betreffen de ter zake van de werknemersverzekeringen verschuldigde werkgeverslasten, alsmede het werkgeversaandeel in de pensioenvoorziening. Dit betreft tevens de aan het boekjaar toe te rekenen ziekengelden.

Overige kosten

De overige kosten worden berekend op basis van historische kosten.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

6.5 Toelichting op balans

Activa:

Materiële vaste activa:

	Gronden en terreinen	Bedrijfsgebouwen	Vervoermiddelen	Machines, apparaten & installaties	Overige materiële vaste activa	Totaal 2017
Boekwaarde per 1 januari	1.336.684	6.873.885	541.336	689.303	48.145	9.489.353
Bij: investeringen	-	-	203.391	56.934	32.296	292.621
	<u>1.336.684</u>	<u>6.873.885</u>	<u>744.727</u>	<u>746.237</u>	<u>80.441</u>	<u>9.781.975</u>
Af: desinvesteringen	-	1.432	1.062	2.345	2.173	7.013
Af: afschrijvingen	18.408	490.095	168.116	184.759	33.175	894.553
	<u>1.318.276</u>	<u>6.382.358</u>	<u>575.549</u>	<u>559.132</u>	<u>45.093</u>	<u>8.880.409</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>1.318.276</u>	<u>6.382.358</u>	<u>575.549</u>	<u>559.132</u>	<u>45.093</u>	<u>8.880.409</u>
Verkrijgingsprijs	1.663.802	15.371.726	1.964.204	3.937.699	931.252	23.868.684
Af: cumulatieve afschrijvingen	345.526	8.989.368	1.388.655	3.378.567	886.159	14.988.275
	<u>1.318.276</u>	<u>6.382.358</u>	<u>575.549</u>	<u>559.132</u>	<u>45.093</u>	<u>8.880.409</u>
				<u>31-dec-2017</u>		<u>31-dec-2016</u>
Nog niet geactiveerde materiële vaste activa				<u>8.993</u>		<u>114.830</u>

De materiële vaste activa bestaan uitsluitend uit activa met een economisch nut. Op de aanschafwaarde van de grond wordt niet afgeschreven, op de daarop aangebrachte voorzieningen wel.

Financiële vaste activa:

Certificaten van aandelen Personeel WZK B.V.

Totaal financiële vaste activa

31-dec-2017

1

1

31-dec-2016

1

1

Voorraden:

Grond- en hulpstoffen

Gereed product en handelsgoederen

Totaal voorraden

31-dec-2017

54.907

107.123

162.030

31-dec-2016

53.539

100.992

154.531

De hoogte van de voorraad ligt per ultimo 2017 nagenoeg op hetzelfde niveau als dat van eind 2016. Dit is in lijn met de omvang van de bedrijfsactiviteiten. In dit boekjaar is voor € 162.203 (2016: € 41.219) op de voorraad afgewaardeerd wegens incurant.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar:

Vorderingen op openbare lichamen:

Handelsdebiteuren

Overige vorderingen

Totaal vorderingen op openbare lichamen

Af: voorziening dubieuze vorderingen op openbare lichamen

Totaal vorderingen op openbare lichamen

31-dec-2017

422.750

784

423.535

218

423.317

31-dec-2016

665.637

-

665.637

13.909

651.729

Toelichting op de balans (vervolg)	31-dec-2017	31-dec-2016
Overige vorderingen:		
Debiteuren tot één maand oud	1.017.034	1.122.744
Debiteuren ouder dan één en minder dan twee maanden oud	195.640	214.558
Debiteuren ouder dan twee en minder dan drie maanden oud	28.421	54.495
Debiteuren ouder dan drie maanden	139.678	138.073
Totaal debiteuren	1.380.773	1.529.871
Af: voorziening dubieuze debiteuren	120.329	49.595
Totaal debiteuren +/- voorziening dubieuze debiteuren	1.260.444	1.480.275
Rekening-courantverhouding met niet financiële instellingen:		
Rekening-courant Werkpas Holding B.V.	464.978	533.865
Voorschotten en leningen aan personeel	54.687	43.976
Diversen	3.673	418.322
Totaal overige vorderingen	1.783.781	2.476.439
Overige uitzettingen:		
Waarborgsommen	14.595	14.595
Totaal overige uitzettingen	14.595	14.595
Totaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	2.221.692	3.142.762

Het totaalbedrag van de vorderingen op debiteuren bedroeg per ultimo 14,8 % (2016: 17,7 %) van de bruto omzet. Hiermee staat een vorderingen gemiddeld 54 dagen (2016: 64) uit. Van dit totaalbedrag stond per 8 februari 2018 van het saldo per 31 december 2017 nog een bedrag van € 514.205 open. Over het saldo in rekening-courant werd in 2017 0,366% (2016: 0,389%) rente berekend.

Liquide middelen:	31-dec-2017	31-dec-2016
Kasgeld en geldswaarden	6.261	3.785
Rekening-courant ING Bank N.V.	55.190	31.050
G-rekening ING Bank N.V.	29.739	17.261
Totaal liquide middelen	91.190	52.097

Ten aanzien van de liquide middelen gelden, met uitzondering van de G-rekening, geen opnamebeperkingen en er worden geen valutarisico's gelopen.

	31-dec-2017	31-dec-2016
Overlopende activa:		
Nog te ontvangen bedragen		
Voorschotten aan personeel	-	-
Nog te ontvangen zorgverzekeringspremie (Zilveren Kruis)	1.266	467
Nog te ontvangen premie pensioenfondsen WIW werknemers	-	-
	1.266	467
Vooruitbetaalde bedragen ten laste van volgende begrotingsjaren	123.932	86.047
Totaal overlopende activa	125.198	86.514

Passiva:

Eigen vermogen:

	<u>31-dec-2017</u>	<u>31-dec-2016</u>
<u>Algemene reserve:</u>		
Stand per 1 januari	6.219.891	6.213.185
Toevoeging: resultaat vorig boekjaar	156.563	6.706
Stand per 31 december	<u>6.376.454</u>	<u>6.219.891</u>
<u>Nog te bestemmen resultaat:</u>		
Resultaat boekjaar	212.788	156.563
Totaal eigen vermogen:	<u>6.589.242</u>	<u>6.376.454</u>

Voorzieningen:

	<u>31-dec-2017</u>	<u>31-dec-2016</u>
<u>Voorziening personeel</u>		
Saldo per 1 januari	648.604	697.983
Toevoeging:	539.210	-
Aanwendungen:	-71.753	-44.391
Vrijval:	-59.559	-4.988
Saldo per 31 december	<u>1.056.502</u>	<u>648.604</u>
Totaal voorzieningen	<u>1.056.502</u>	<u>648.604</u>

Per ultimo 2015 is een voorziening getroffen voor reorganisatiekosten van fase 2 en 3 van de reorganisatie. De voorziening voor fase 1 van de reorganisatie was reeds in 2014 gevormd. De hoogte van het bedrag van de voorziening is berekend op basis van de uitgangspunten welke zijn vastgelegd in het reorganisatieplan en betreffen hoofdzakelijk de afmoeiingskosten van personeel. De reorganisatie bestaat in totaal uit 3 fasen. Fase 1 omvat het management, fase 2 de bedrijfsbureaus van de divisies en fase 3 de ondersteunende stafdiensten. De reorganisatie is inmiddels geheel uitgevoerd. De hieruit voortvloeiende jaarlijkse lasten worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Per ultimo 2017 is wederom een nieuwe reorganisatie afgekondigd, betrekking hebbend op de periode 2018 - 2019. Hievoor is een reorganisatievoorziening is gevormd waarvan de totale incidentele lasten € 539.000 bedragen. De hoogte van het bedrag van de voorziening is, evenals de voorgaande reorganisatievoorziening, berekend op basis van de uitgangspunten welke zijn vastgelegd in het reorganisatieplan en betreffen hoofdzakelijk de begeleidings- en afmoeiingskosten van personeel. De nadere uitwerking van de reorganisatie ligt vast in dit reorganisatieplan.

Vaste schulden (met een rente typische looptijd van een jaar of langer):

Onderhandse leningen van binnenlandse banken:

	<u>Stand per 1-jan-2017</u>	<u>Opgenomen leningen</u>	<u>Aflossingen</u>	<u>Stand per 31-dec-2017</u>	<u>Rente 2017</u>	<u>Rente %</u>
N.V. BNG: 20 jaar	<u>1.750.000</u>	<u>-</u>	<u>175.000</u>	<u>1.575.000</u>	<u>71.064</u>	<u>4,320</u>

In 2018 wordt voor een totaalbedrag van € 175.000 afgelost.

	<u>31-dec-2017</u>	<u>31-dec-2016</u>
Ontvangen waarborgsommen:		
Verhuur onroerend goed	8.250	8.250
Totaal ontvangen waarborgsommen	<u>8.250</u>	<u>8.250</u>
Totaal vaste schulden	<u>1.583.250</u>	<u>1.758.250</u>

Toelichting op de balans (vervolg)	31-dec-2017	31-dec-2016
Viottende passiva:		
Netto viottende schulden met rente typische looptijd korter dan één jaar:		
<u>Banksaldi</u>		
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	188.548	1.529.257
<u>RC-verhouding met niet financiële instellingen:</u>		
Rekening-courant groepsmaatschappij Personeel WZK B.V.	577.204	630.963
<u>Overige schulden:</u>		
Crediteuren	658.894	683.640
Terug te betalen voorschot Wsw-subsidie gemeenten	-	310.094
Overige schulden	<u>44.383</u>	<u>47.999</u>
	703.277	1.041.732
Totaal netto viottende schulden met rente typische looptijd korter dan één jaar:	<u>1.469.029</u>	<u>3.201.953</u>
Over het saldo in rekening-courant werd in 2017 geen (2016: 0,389%) rente berekend.		
Overlopende passiva:		
<u>Nog te betalen bedragen</u>		
Salarissen	13.206	6.754
Loonheffing	153.841	625.238
Vakantiegeld ambtenaren	-	67.770
Pensioenpremies	<u>74.859</u>	<u>71.619</u>
	241.906	771.382
Transitorische rente	40.824	45.362
Omzetbelasting	330.998	237.457
<u>Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen</u>		
Vooruit ontvangen bedragen	177.761	627
Totaal overlopende passiva	<u>791.490</u>	<u>1.054.827</u>
Totaal viottende passiva	<u>2.260.520</u>	<u>4.256.780</u>

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen:

Huur gebouwen:

Voor de bedrijfsruimte aan de Pestalozzistraat te Haarlem is een huurcontract voor onbepaalde tijd afgesloten. De jaarlijkse huurpenningen bedragen € 24.235 (2016: € 24.052).

Voor de bedrijfsruimte aan de Prins Bernhardlaan te Haarlem is een huurcontract afgesloten tot minimaal 31 december 2011. In verband met toekomstige bouwactiviteiten op deze plek is sloop van dit pand aanstaande. Paswerk betaald geen huur maar heeft om het pand bedrijfsmatig in gebruik te kunnen nemen het noodzakelijk en incidenteel onderhoud voor dit pand uitgevoerd.

Voor de bedrijfsruimte aan de Cornwallstraat 9 te IJmuiden is een huurcontract tot 13 mei 2021 afgesloten. De jaarlijkse huurpenningen bedragen € 33.500 (2016: 33.500).

Op diverse plaatsen zijn voor de groenvoorzieningen kleine bedrijfsruimten voor onbepaalde tijd gehuurd. De jaarlijkse huurpenningen bedragen € 5.790 (2016: € 5.228).

Toelichting op de balans (vervolg)

Verplichtingen aan het personeel:

De waarde van de niet opgenomen vakantiedagen ad €590.749 (2016: € 674.433) en de vakantiegeldreservering ad € 871.972 (2016: € 855.183) zijn niet in de balans opgenomen.

Leasecontracten:

Voor diverse kopieermachines zijn leasecontracten afgesloten. Het totaalbedrag aan nog te betalen termijnen bedraagt per ultimo 2017 € 218.914 (2016: € 344.661). De leasecontracten lopen af in 2017, 2018 en 2019.

Voor een aantal in de jaren 2010 tot en met 2017 aangeschafte bedrijfswagens (Peugeots) zijn leasecontracten afgesloten. De looptijd van deze contracten bedraagt 8 jaar na de aanschafdatum van de betreffende auto. De overeengekomen leaseprijs is uitgedrukt in een kilometerprijs per auto.

6.6 Toelichting op programmarekening

Programma WSW					
Netto omzet:	Omzet	Kostprijs	Netto	Begroting	Netto
Bedrijfsonderdeel:	2017	verkopen	omzet	2017	omzet
		2017	2017		2016
Unit Beschut Werk	1.163.364	157.016	1.006.348	823.870	917.144
Unit Techniek	1.103.679	320.032	783.648	1.033.304	885.283
Unit Grafisch en Diensten	2.601.636	490.166	2.111.469	2.148.529	2.086.533
Unit Groen en Schoonmaak	3.324.325	715.071	2.609.254	3.011.272	2.915.102
Unit Detacheren	2.787.572	1.146	2.786.427	2.448.187	2.829.107
Algemeen, huisvesting en overig	1.010.725	-13.164	1.023.889	170.106	158.098
Doorbelaste kosten onderst. diensten	743.059	-	743.059	708.437	715.943
Doorbelaste kosten personeel	195.838	-	195.838	188.391	193.351
Totaal	12.165.228	1.670.268	10.494.960	10.532.096	10.700.560

De gerealiseerde netto omzet over 2017 ligt in lijn met de begroting. Vooral de bedrijfsonderdelen 'Detacheren', 'Beschut werk' en 'Post', onderdeel van 'Grafisch en Diensten' realiseerde een goede omzet. De vraag naar flexibel personeel en detacheringen was goed en intensieve begeleiding van medewerkers hebben geresulteerd in een betere interne doorstroom naar de hoogwaardigere werksorten zoals detacheren. De bedrijfsonderdelen 'Beschut werk' en 'Post' konden goed profiteren van de toenemende vraag uit de markt. Een aantal goede opdrachtgevers waaronder 'Secrid' zorgden voor een continue opdrachtenstroom waardoor niet alleen de rentabiliteit maar ook het volume verbeterde. Daartegenover staat dat de omzet van 'Groen' en de unit 'Techniek' al enige tijd onder druk staan hetgeen heeft geleid tot een lagere netto omzet in vergelijking tot de begroting en de realisatie over 2016.

De omzet 'ondersteunende diensten' betreft de aan Werkpas Holding BV doorbelaste kosten voor management, ondersteuning (HRM, financiën, salarisverwerking en ICT) en huisvesting.

	2017	2017	2016
Diverse bijdragen en baten:	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
Diverse bijdragen en baten:			
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren en vorderingen	-	-	16.771
Rijkssubsidie regeling cofinanciering sectorplannen SW-bedrijven	-	-	140.094
E.S.F. subsidie	-	-	50.034
Overige baten	48.393	-	465
Totaal diverse bijdragen en baten	48.393	-	207.364

Toelichting op de programmarekening (vervolg)

Wsw:

Bijdrage Wsw gemeenten:

	<u>2017</u> Werkelijk	<u>2017</u> Begroting	<u>2016</u> Werkelijk
Bijdragen Wsw gemeenten	20.284.982	20.256.671	21.722.643
Overige bijdragen	60.076	80.000	63.296
Totaal bijdrage deelnemende gemeenten	<u>20.345.058</u>	<u>20.336.671</u>	<u>21.785.939</u>

Loonkosten:

Bruto lonen	17.022.119	17.410.235	17.832.731
Lage Inkomens Voordeel	-499.345	-851.780	-
Sociale lasten	3.008.600	3.011.971	3.155.304
Pensioenpremies	1.445.987	1.479.870	1.452.256
Totaal loonkosten	<u>20.977.362</u>	<u>21.050.296</u>	<u>22.440.291</u>

Personele bezetting:

Aantal Wsw-werknemers (dienstverbanden)	858	878	871
Aantal Wsw-werknemers (fte)	755,6	772,9	786,1

Hoewel de werkelijke loonkosten Wsw in 2017 overeenkomen met het bedrag wat is begroot zijn er twee, elkaar nagenoeg compenserende verschillen. Het eerste verschil is het veel lagere 'Lage Inkomensvoordeel' (LIV) ad. € 352.000, wat leidt tot hogere loonkosten Wsw. Dit heeft te maken met het feit dat de voorwaarden voor het LIV door de Rijksoverheid naderhand zijn aangescherpt. Door deze strengere voorwaarden komen minder Wsw'ers in aanmerking voor deze korting in vergelijking tot de veel eerder opgestelde begroting. Een tweede verschil, met een positief effect op de loonkosten Wsw, is het lagere gemiddeld aantal gerealiseerde fte's. In 2017 zijn verhoudingsgewijs meer Wsw'ers uitgestroomd.

Ten aanzien van het verantwoorde bedrag van de LIV dient nog opgemerkt te worden dat het werkelijk becijferde bedrag ad. € 554.000 is verlaagd met 10% wegens onzekerheid. Bij het opstellen van deze jaarrekening is niet met volledige zekerheid vast te stellen dat het voor de LIV berekende bedrag van € 554.000 ook volledig zal worden ontvangen.

Uitkeringen:

Ontvangen ziekengelden	-17.367	-22.955	-15.374
Ontvangen arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	-1.136	-	-19.938
Totaal uitkeringen	<u>-18.503</u>	<u>-22.955</u>	<u>-35.313</u>

Vervoerskosten:

Reiskostenvergoeding woon-werkverkeer	570.505	573.873	588.866
Overige reiskostenvergoedingen	13.732	23.720	22.612
Totaal vervoerskosten	<u>584.237</u>	<u>597.593</u>	<u>611.478</u>

Eigen bijdragen	-585	-	-435
Totaal vervoerskosten +/- eigen bijdragen	<u>583.652</u>	<u>597.593</u>	<u>611.043</u>

In de reiskostenvergoeding woon-werkverkeer zijn tevens opgenomen de fiscaal gefaciliteerde en voor het Wsw-personeel aantrekkelijke kosten van de uitrui eindejaaruitkering. Dit resulteert in hogere kosten voor reiskostenvergoedingen woon-werkverkeer maar tegelijkertijd lagere kosten voor de, in de cao-Wsw vastgelegde, eindejaaruitkeringen.

Toelichting op de programmarekening (vervolg) Wsw: (vervolg)

Overige kosten:

Bedrijfsgeneeskundige zorg	137.390	133.905	134.131
Voorlichting, vorming en vakonderwijs	33.352	68.865	43.051
Werk- en veiligheidskleding	49.125	68.865	53.702
Bijeenkomsten en recepties	20.234	19.129	13.746
Diverse personeelskosten	31.259	22.955	22.475

Totaal overige kosten

2017 Werkelijk	2017 Begroting	2016 Werkelijk
271.360	313.719	267.104

De overige kosten Wsw zijn lager dan begroot. De reden hiervoor ligt met name in een onderschrijding van het budget voor opleiding en vakonderwijs voor de Wsw-populatie. Een deel van de opleidingen en trainingen werd in eigen beheer verzorgd waardoor besparingen konden worden gerealiseerd.

Werkgeverssubsidie:

Werkgeverssubsidie taakstelling ander schap	6.597	-	272.455
Werkgeverssubsidie begeleid werken	64.972	46.580	67.576

Totaal werkgeverssubsidie:

71.569	46.580	340.032
---------------	---------------	----------------

Personele bezetting begeleid werken:

Aantal werknemers begeleid werken (fte)	10,4	7,8	9,7
---	------	-----	-----

Ambtelijke werknemers:

Loonkosten:

Bruto lonen	1.392.992	1.462.128	1.467.419
Sociale lasten	211.480	207.228	227.701
Pensioenpremies	197.214	181.779	166.860

Totaal loonkosten

1.801.687	1.851.135	1.861.980
------------------	------------------	------------------

Uitkeringen:

Betaalde en ontvangen ziekengelden en uitgekeerde wachtgelden	-5.631	-	13.493
---	--------	---	--------

Totaal uitkeringen

-5.631	-	13.493
---------------	----------	---------------

Vervoerskosten:

Reiskostenvergoedingen woon-werkverkeer	34.594	17.673	31.934
Overige reiskostenvergoedingen	18.817	28.013	26.171

Totaal vervoerskosten

53.411	45.686	58.105
---------------	---------------	---------------

Toelichting op de programmarekening (vervolg)
Ambtelijke werknemers: (vervolg)

Doorbelaste loonkosten derden:

	<u>2017</u> Werkelijk	<u>2017</u> Begroting	<u>2016</u> Werkelijk
Stichting Epilepsie Instellingen Nederland	215.980	349.774	432.557
Groepsmaatschappij Personeel WZK B.V.	2.946.175	2.926.832	2.951.885
Totaal doorbelaste loonkosten derden	<u>3.162.156</u>	<u>3.276.606</u>	<u>3.384.441</u>

De loonkosten van het ambtelijk personeel komen lager uit dan de begroting hetgeen geheel verklaard wordt door een lagere personele bezetting, 3,1 fte minder.

Personele bezetting:

Aantal ambtelijke werknemers: (fte)	63,8	66,9	68,6
-------------------------------------	------	------	------

In de bezetting ambtelijke medewerkers zijn tevens opgenomen de ingehuurde arbeidskrachten van de Stichting Epilepsie Instellingen Nederland en de ingehuurde arbeidskrachten van Personeel WZK B.V.

Aanwending voorziening

Aanwending voorziening personeel	<u>-71.753</u>	<u>-</u>	<u>-44.391</u>
----------------------------------	----------------	----------	----------------

Overige kosten:

Kosten ingehuurde arbeidskrachten	79.436	74.000	97.747
Bedrijfsgeneeskundige zorg	14.865	18.000	24.320
Opleidingskosten	66.638	60.000	72.257
Wervingskosten	2.419	9.000	4.979
Bedrijfsbijeenkomsten	14.044	12.000	13.711
Diverse personeelskosten	1.375	13.060	3.182
Totaal overige kosten	<u>178.776</u>	<u>186.060</u>	<u>216.195</u>

Overige bedrijfskosten:

	<u>2017</u> Werkelijk	<u>2017</u> Begroting	<u>2016</u> Werkelijk
Afschrijvingen materiële vaste activa:			
Gronden en terreinen	18.408	18.000	18.624
Gebouwen	490.095	502.000	492.818
Vervoermiddelen	168.116	152.000	172.940
Machines, apparaten en installaties	184.759	180.000	161.810
Overige materiële vaste activa	33.175	21.257	34.828
Totaal afschrijvingen materiële vaste activa	<u>894.553</u>	<u>873.257</u>	<u>881.019</u>

Toelichting op de programmarekening (vervolg) Overige bedrijfskosten: (vervolg)

	<u>2017</u> Werkelijk	<u>2017</u> Begroting	<u>2016</u> Werkelijk
Rente:			
<u>Rentelasten:</u>			
Rente langlopende leningen BNG	71.064	71.064	78.624
Rente rekening-courant groepsmaatschappij Personeel WZK B.V.	-	-	2.505
Rente over saldi bij BNG en ING Bank	-	40.936	508
Overige rentelasten	54	-	-
Totaal rentelasten	71.118	112.000	81.637
<u>Rentebaten:</u>			
Overige rentebaten	-	-	772
Rente over saldi bij BNG en ING Bank	145	-	-
Rente rekening-courant Werkpas Holding B.V.	1.824	-	2.801
Totaal rentebaten	1.970	-	3.573
Totaal rentebaten & -lasten	69.149	112.000	78.064

De rentelasten zijn € 43.000 lager dan begroot. Door een adequaat cashmanagement en de lage rentestanden voor rekening-courantkrediet is nagenoeg geen rente betaald over de uitstaande banksaldi.

Huur:

Gebouwen en installaties	62.343	149.510	90.201
Overige bedrijfs- en transportmiddelen	212.563	222.000	241.462
Totaal huur	274.906	371.510	331.663

Onderhoudskosten:

Gebouwen, terreinen en installaties	198.306	192.500	243.642
Machines, hard- en software, inventaris en vervoermiddelen	429.891	473.000	429.820
Kleine aanschaffingen	71.528	100.000	61.615
Schoonmaakkosten en vuilafvoer	53.740	49.180	56.094
Totaal onderhoudskosten	753.465	814.680	791.170

De kosten van huur gebouwen zijn lager dan begroot door lagere kosten van de huur van het bedrijfspand voor het bedrijfs onderdeel Metaal. Op het onderhoudsbudget voor gebouwen, terreinen, installaties en kleine aanschaffingen is circa € 61.000 minder uitgegeven. Reductie van het machinepark en het rollend materieel heeft geleid tot lagere onderhoudskosten. Daarnaast wordt waar mogelijk wordt, op bedrijfseconomisch verantwoorde wijze, beoordeeld of gepland onderhoud aan gebouwen en installaties noodzakelijk is en of dit uitgesteld kan worden.

Energieverbruik:

Elektriciteit	134.630	150.000	134.930
Gas	109.597	150.000	127.562
Water	10.254	12.000	12.271
Brandstof machines en vervoermiddelen	149.346	205.000	162.442
Totaal energieverbruik	403.827	517.000	437.205

Vooraf door de reductie van het wagen- en machinepark en de nog steeds lage brandstofprijzen zijn de kosten voor brandstoffen voor machines en voertuigen lager dan in vergelijking tot de begroting 2017 en de realisatie over 2016.

Toelichting op de programmarekening (vervolg) Overige bedrijfskosten: (vervolg)

Belastingen en verzekeringen:

	<u>2017</u> Werkelijk	<u>2017</u> Begroting	<u>2016</u> Werkelijk
Belastingen en verzekeringen	254.170	247.500	251.953
Totaal belastingen en verzekeringen	<u>254.170</u>	<u>247.500</u>	<u>251.953</u>

Onder de kosten van belastingen en verzekeringen zijn opgenomen onroerend zaakbelasting, waterschapsbelasting, milieubelasting, heffing waterkwaliteit, motorrijtuigenbelasting en kosten van bedrijfsverzekeringen.

Algemene kosten:

Indirecte productiekosten:

Verpakkingsmateriaal en orderkosten	27.467	20.750	24.948
Opslag-, distributie- en vrachtkosten	39.197	21.000	35.721
Totaal indirecte productiekosten	<u>66.664</u>	<u>41.750</u>	<u>60.669</u>

Commerciële kosten:

Reclame- en acquisitiekosten	8.350	15.000	11.366
------------------------------	-------	--------	--------

Kosten dienstverlening derden:

Advieskosten derden	95.745	95.000	116.806
Computerkosten salarissen	50.934	59.250	58.482
Totaal kosten dienstverlening derden	<u>146.679</u>	<u>154.250</u>	<u>175.288</u>

Overige algemene kosten:

Kantoorkosten	154.300	146.250	132.962
Beveiligingskosten	35.439	32.250	32.206
Accountantskosten	36.925	35.000	34.575
Vergader- en representatiekosten	12.051	15.600	7.819
Kosten kantine (kosten minus opbrengsten)	88.276	115.000	141.794
Incassokosten debiteuren	-	-	704
Diverse algemene kosten	19.393	24.000	21.842
Totaal overige algemene kosten	<u>346.384</u>	<u>368.100</u>	<u>371.902</u>
Totaal algemene kosten	<u>568.078</u>	<u>579.100</u>	<u>619.224</u>

De algemene kosten liggen goed in lijn met de begroting.

Diverse lasten:

Kosten afboeking oninbare vorderingen	4.183	9.000	17.490
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren en vorderingen	47.006	-	-
Totaal diverse lasten	<u>51.189</u>	<u>9.000</u>	<u>17.490</u>

Hoewel de aanmaan- en incassoprocedure goed is ingeregeld kon dit niet voorkomen dat bij enkele debiteuren betalingsachterstanden zijn ontstaan. Voor de vermoedelijk oninbaarheid van deze vorderingen is een mutatie aan de voorziening dubieuze debiteuren gedaan.

Toelichting op de programmarekening (vervolg)

	2017 Werkelijk	2017 Begroting	2016 Werkelijk
Incidentele baten en lasten:			
<u>Incidentele baten:</u>			
Boekwinsten desinvesteringen materiële vaste activa	39.287	-	9.924
Vrijval voorziening personeel	67.982	-	4.988
Ontvangen uitkeringen i.v.m. brand Industriestraat	256.950	-	780.311
Totaal incidentele baten	<u>364.220</u>	<u>-</u>	<u>795.224</u>
<u>Incidentele lasten:</u>			
Lasten voorziening personeel	8.423	-	-
Lasten reorganisatie personeel	539.210	-	-
Boekverlies desinvesteringen materiële vaste activa	5.951	-	20.006
Lasten lesboot Leerwerkbedrijven Kennemerland BV	139.500	-	-
Lasten i.v.m. brand Industriestraat	73.338	-	780.311
Totaal incidentele lasten	<u>766.422</u>	<u>-</u>	<u>800.317</u>
Totaal incidentele baten (+) en lasten (-):	<u>-402.202</u>	<u>-</u>	<u>-5.094</u>
<p>Onder de incidentele baten en lasten zijn opgenomen de resterende lasten en baten van de brandschade aan de Industriestraat 19 in IJmuiden. Recentelijk heeft de Rechtbank Haarlem uitspraak gedaan in de twee nog lopende door de voormalig verhuurder aangespannen rechtzaken met betrekking tot de beëindiging van huurcontract. Hierbij heeft de Rechtbank in het voordeel van Paswerk beslist. De hiermee samenhangende en nog resterende kosten zijn verantwoord in deze jaarrekening. Naar verwachting zal dit dossier dan ook kunnen worden gesloten. Voorts zijn opgenomen de incidentele lasten ad € 539.000 van de reorganisatievoorziening, zoals reeds toegelicht bij het onderdeel voorzieningen.</p>			
Resultaat deelnemingen			
Aandeel in resultaat Buurtbedrijf	-	-	-11.437
Totaal resultaat deelnemingen	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-11.437</u>
Nog te bestemmen resultaat:			
Resultaat boekjaar	212.788	-0	156.563
Totaal nog te bestemmen resultaat	<u>212.788</u>	<u>-0</u>	<u>156.563</u>
Mutaties reserves	-	-	-
Resultaat na bestemming	<u>212.788</u>	<u>-0</u>	<u>156.563</u>

6.7 Overige gegevens

Voorstel tot bestemming van het resultaat:

(bedragen in Euro)

Het resultaat is als volgt opgebouwd:

	2017 Werkelijk	2017 Begroting	2016 Werkelijk
Bedrijfsresultaat	614.990	0-	173.093
Af: incidentele baten (+) en lasten (-)	-402.202	-	-5.094
Exploitatieresultaat	212.788	0-	168.000
Bij: resultaat deelnemingen	-	-	11.437-
Restant resultaat toe te voegen aan algemene reserve	212.788	0-	156.563

Bijdragen deelnemende gemeenten in de kosten van de bestuursondersteuning:

Conform artikel 35 lid 1a van de gemeenschappelijke regeling betalen de deelnemende gemeenten een bijdrage in de bestuurs-, secretariaats- en niet uit de rijkssubsidie te dekken kosten. Voor het jaar 2017 is deze bijdrage € 60.076. De verdeling van deze kosten gebeurt op basis van de verhouding van het aantal inwoners per gemeente.

De verdeling van de bijdrage in de bestuursondersteuning is als volgt:

Gemeente	Inwonertal	Bijdrage
Bloemendaal	22.826	5.922
Haarlem	159.229	41.311
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	5.665	1.470
Heemstede	26.936	6.988
Zandvoort	16.899	4.384
Totaal	231.555	60.076

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT):

Onderstaand de bezoldiging van de functionarissen die over 2017 op grond van de WNT verantwoord dienen te worden:

Gegevens 2017:

Functie gegevens	Algemeen directeur
In dienst vanaf	13 juni 2005
In dienst tot	N.v.t.
Deeltijdfactor	93%
Gewezen topfunctionaris	Nee
(Fictieve) dienstbetrekking	Nee

Bezoldiging:

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	134.183
Beloningen betaalbaar op termijn	27.890
Subtotaal	162.073
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	168.431
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging	162.073

Gegevens 2016:

In dienst vanaf	13 juni 2005
In dienst tot	N.v.t.
Deeltijdfactor	100%

Bezoldiging:

Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	137.502
Beloningen betaalbaar op termijn	23.216
Totale bezoldiging	160.718

De bezoldingsnorm die op Werkvoorzieningssschap Zuid Kennemerland van toepassing is bedraagt voor 2017 € 181.000 vermenigvuldigd met de deeltijdfactor van 93% is € 162.900. Een motivatie van de overschrijdingen op de bezoldingsnorm is derhalve niet van toepassing.

De leden van het bestuur van Werkvoorzieningssschap Zuid Kennemerland ontvangen voor het uitoefenen van hun functie geen bezoldiging.

Fiscale positie

Paswerk is met ingang van 1 januari 2010 vrijgesteld van belastingplicht voor de vennootschapsbelasting. Met ingang van 1 januari 2016 is de Wet op de Vennootschapsbelasting echter gewijzigd en worden publiekrechtelijke rechtspersonen belastingplichtig indien en voor zover zij een onderneming drijven. Momenteel wordt overleg gevoerd met de belastingdienst en wordt beoordeeld of deze vrijstelling kan worden behouden en of deze vrijstellen kan worden omgezet naar een permanente vrijstelling. Een verzoek tot vrijstelling is eind 2015 bij de belastingdienst ingediend. Met de mogelijke financiële effecten van vennootschapsbelastingplicht is in deze jaarrekening, alsmede de jaarrekening over 2016, geen rekening gehouden.

6.8 Investeringsen

Categorie	Kostenplaats	Afschrijvings- termijn	Investerings- bedrag
<u>Vervoermiddelen:</u>			
Citroën Jumper V-404-FP	Wielwerk	5	20.658
Citroën Jumper NT-868-D	Detacheren	6	37.200
Bellier Docker DJV-87-F	Groen	5	13.438
Bellier Docker DJV-70-F	Groen	5	13.438
Bellier Docker DJV-02-G	Groen	5	13.438
Stapelaar electrisch ECL1016	Beschut Werk	5	3.340
Citroën Jumper V-607-JR	Paspost	5	32.562
Citroën Jumper RH-521-P	Detacheren	5	38.059
Citroën Jumper V-524-KG	Wielwerk	5	19.186
Bellier Docker DNF-97-G	Groen	5	12.073
Totaal vervoermiddelen			203.391
<u>Machines, apparaten & installaties:</u>			
Installaties:			
Compressor dakluiken	Huisvesting	5	2.637
Gasmagneetklep	Huisvesting	10	4.921
Totaal installaties			7.558
Machines:			
Schrob-zuigmachine	Schoonmaak	7	3.495
Buigmachine UNI 42	Metaal	5	3.663
Onkruidbestrijdingmachine	Groen	5	11.083
Maaimachine Etesia AX 98 X	Groen	7	9.983
Tafelbanderolleermachine	Grafisch	10	4.650
Totaal machines			32.874
Hardware			
Backup server HP Enterprise	I.C.T.	5	5.195
Opslag Infortrend DS 4000U	I.C.T.	5	11.307
Totaal hardware			16.502
Totaal machines, apparaten & installaties			56.934
Software			
MS Windows SRV	I.C.T.	4	23.314
Kassakoppeling	I.C.T.	5	8.982
Totaal software			32.296
Totaal overige materiële vaste activa			32.296
Totaal investeringen			292.621

PASWERK

7 Controleverklaring

pm

PASWERK

Begroting 2019

Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland
(Paswerk)

OPGESTELD DOOR:

Paswerk

DATUM

16 maart 2018

STATUS

Raamwerk

VOOR INFORMATIE:

Paswerk

Adres: Spieringweg 835
2142 ED Cruquius
Telefoon: 023 - 54 34 767
Fax: 023 - 54 34 800
E-mail: info@paswerk.nl
Website: www.paswerk.nl

PASWERK

Inhoud

Voorwoord	1
1 Managementsamenvatting	3
2 Operationeel resultaat Paswerk ontwikkelt zich positief	4
2.1 Kosten dalen sneller dan de netto omzet	5
2.2 Verdere verbetering toegevoegde waarde en resultaat per SW-medewerker.....	6
2.3 Ondanks krimp SW-formatie afname kosten per SW-medewerker	7
3 Wsw-deel integratie uitkering sociaal domein schiet tekort	8
4 Vier werkunits in beeld: prestaties en uitdagingen	10
5 Risicoparagraaf	14
5.1 Risico's en maatregelen ter beperking van risico's.....	14
5.2 Weerstandsvermogen en geprognosticeerde balans	16
Bijlage I: programmabegroting	18
Bijlage II: reserves, voorzieningen & geldleningen	25
Bijlage III: investeringen	26
Bijlage IV: meerjarenoverzicht	27
Bijlage V: programmabegroting – overhead en uitvoering WSW	28

PASWERK

Voorwoord

Met de voorliggende begroting voor 2019 presenteert Paswerk zijn verwachtingen over de ontwikkeling van het bedrijf in de komende twee jaar, met een doorkijk op de periode daarna. Paswerk is verheugd met de ontwikkeling van het operationeel resultaat, waarbij zowel het sterk verbeterde economische klimaat als doorgevoerde verbeteringen in de bedrijfsvoering van invloed zijn. Het resulteert in een operationeel resultaat dat met circa € 2,3 miljoen zo'n € 0,2 miljoen ligt boven het niveau dat Paswerk heeft begroot over 2018.

Paswerk doet dit met aanmerkelijk minder SW-medewerkers dan nu in dienst zijn. Over 2017 kwam de gemiddelde SW-formatie uit op 755,6 fte en dit daalt in 2019 naar circa 684,4 fte. Ook met deze kleinere schaal van werken slaagt Paswerk er desalniettemin in op doelmatige wijze een breed aanbod aan werksoorten te bieden aan de doelgroep van mensen met een Wsw-indicatie. Paswerk is in staat om een brede en wat arbeidsbeperkingen én mogelijkheden betreft zeer diverse groep mensen zinvol werk te bieden. Waar mogelijk worden mensen uitgedaagd hun capaciteiten optimaal te benutten. Dit beleid draagt bij aan een hoge medewerkerstevredenheid. De SW-medewerkers geven een 7,3 als rapportcijfer voor de medewerkerstevredenheid en de leidinggevenden zelfs een 7,8. Ook het in het perspectief van de branche lage ziekteverzuim van 9,1 procent illustreert dat mensen over het algemeen met plezier werkzaam zijn bij de verschillende werkbedrijven van Paswerk. Omdat zowel een doelmatige bedrijfsvoering als het waarborgen van een prettige werkomgeving veel vragen van de leidinggevenden, heeft Paswerk geïnvesteerd in 'lean'-cursussen voor de dertien medewerkers met een leidinggevende positie.

In 2017 hebben de GR-gemeenten en Paswerk samen de toekomst verkend en dit is neergelegd in het rapport-Schreuders. Hierin is met name ook goed gekeken naar de huisvestingssituatie van Paswerk in de komende vijf jaar. Geconstateerd is dat het verstandig is om nu nog niet te verhuizen, maar dat wel te bezien vanaf 2022. Ook is besloten om te beoordelen of bepaalde bedrijfsonderdelen van Paswerk in een periode van vijf tot tien jaar kunnen worden afgebouwd en de werknemers dan meer te gaan detacheren naar externe organisaties.

De begroting van Paswerk voor 2019 presenteert niet alleen positief nieuws. Tegenover de voorspoedige ontwikkeling van het operationeel resultaat staat een verdere toename van het tekort op de door het Rijk toegekende budgetten als dekking voor de personeelskosten van de SW-medewerkers. Het tekort op het Wsw-deel van de integratie uitkering sociaal domein loopt in 2019 op naar € 3,3 miljoen. Paswerk slaagt er in 2019 in dit tekort voor zo'n 70 procent te compenseren met een positief operationeel resultaat. In de jaren daarna moet rekening worden gehouden met een verder oplopend tekort op de subsidie van het Rijk, dat voor een minder groot deel zal kunnen worden gecompenseerd met een positief operationeel resultaat.

In het Strategisch Verbeterplan Paswerk (2015-2018) zijn maatregelen getroffen om kosten te verlagen en het verdienvermogen te optimaliseren. In vervolg op dit plan is in 2017

het rapport 'Toekomst sociale Werkvoorziening' vastgesteld, waarin onder meer goed gekeken is naar de huisvesting van Paswerk. De belangrijkste conclusie uit dit rapport is om de locatie Cruquius op termijn te verlaten, onder de voorwaarde van een gunstige businesscase. Tot het moment dat het zover is worden de niet benodigde vierkante meters zo optimaal mogelijk verhuurd. Daarnaast is besloten om waar mogelijk bedrijfsonderdelen van Paswerk in een periode van vijf tot tien jaar af te bouwen en de werknemers dan nog meer te gaan detacheren naar externe organisaties.

Ook in 2018 en 2019 zullen directie, management en medewerkers van Paswerk zich met enthousiasme inzetten voor een zo goed mogelijk resultaat, zowel maatschappelijk als financieel.

1 Managementsamenvatting

Door vrijwel stabiele omzet en lagere kosten toename operationeel resultaat

Het jaar 2019 lijkt zoals het zich nu laat aanzien voor Paswerk een goed jaar te worden. Zowel het verbeterde economische klimaat als de continue inzet op het verwerven van 'goede' omzet en het op een doelmatige wijze uitvoeren van werk dragen daar aan bij. Enkele highlights illustreren de positieve verwachtingen voor 2019:

- Ondanks een afname van de SW-formatie van 755,6 fte over 2017 naar 684,4 fte in 2019 doet de netto omzet in 2019 met ruim € 9,9 miljoen nauwelijks onder voor de € 10,1 miljoen die begroot is voor 2017.
- Paswerk is succesvol in de inzet op kostenbeheersing. De overige bedrijfskosten en vooral de ambtelijke personeelskosten nemen in verhouding tot de netto omzet sneller af.
- Als gevolg hiervan gaat Paswerk ervan uit dat het operationeel resultaat van Paswerk zich verder verbetert naar circa € 2,3 miljoen (voor 2018 is de raming € 2,1 miljoen).
- De doelmatige organisatie van werkzaamheden komt tot uitdrukking in een verdere toename van het aantal fte's Wsw per ambtelijke fte. In 2019 is er één ambtelijke fte per 12,4 fte's Wsw (in de begroting voor 2018 is uitgegaan van 11,5 fte Wsw per ambtelijke fte).
- Heel belangrijk voor de groei van het operationeel resultaat is, dat de focus van Paswerk op renderende omzet vruchten afwerpt. Over de hele linie kijkt Paswerk kritisch naar gehanteerde tarieven en waar nodig wordt in gesprek met opdrachtgevers gegaan om aanpassingen te realiseren.

Oplpend tekort op Rijkssubsidie voor Wsw steeds lastiger te compenseren

Het positieve operationeel resultaat van circa € 2,3 miljoen kan voor een belangrijk deel het tekort op de subsidie van het Rijk als dekking voor de personeelskosten van de SW-medewerkers compenseren. Het tekort loopt in 2019 op tot € 3,3 miljoen. De verwachting is dat het tekort de komende jaren zal oplopen tot circa € 4,1 miljoen in 2022. Het operationeel resultaat kan dan naar verwachting een minder groot deel van dit tekort compenseren.

Paswerk spant zich uiteraard tot het uiterste in om zoveel mogelijk van dit voor zowel gemeenten als Paswerk zelf onvermijdelijke tekort op de subsidie van het Rijk te compenseren.

Dit betekent concreet dat Paswerk zich zal blijven inspannen om het verdienvermogen van het bedrijf en zijn medewerkers te optimaliseren. Het is daarbij in de eerste plaats van belang dat Paswerk voldoende werk acquireert, bij zowel publieke als private opdrachtgevers, en het werk vervolgens ook doelmatig en op kwalitatief hoogwaardige wijze uitvoert. Paswerk wil ook in 2019 weer een betrouwbare partner zijn van zijn opdrachtgevers en voor de aangesloten gemeenten toegevoegde waarde leveren in zijn kernopdracht, namelijk het op zinvolle wijze werk bieden aan mensen met een arbeidsbeperking.

2 Operationeel resultaat Paswerk ontwikkelt zich positief

Operationele plus neemt toe Paswerk slaagt er ook in 2019 in om met de werkzaamheden van de verschillende bedrijfsonderdelen een positief operationeel resultaat te realiseren. Het operationeel resultaat is het verschil tussen de met de levering van producten en diensten gegenereerde netto omzet en de daarvoor gemaakte kosten vanwege inzet van ambtelijke medewerkers en overige bedrijfskosten. Het begrote operationeel resultaat neemt toe van bijna € 2,1 miljoen voor 2018 naar circa € 2,3 miljoen voor 2019:

Het operationeel resultaat bepaalt samen met het saldo van het Wsw-deel van de integratie uitkering sociaal domein en de personeelskosten van de Wsw-medewerkers (voorheen bekend als het 'subsidieresultaat') het uiteindelijk exploitatieresultaat van Paswerk. Het operationeel resultaat is waar Paswerk invloed op heeft, door voldoende passend werk te acquireren en bedrijfsactiviteiten doelmatig te organiseren, en waar Paswerk op stuurde. Vanaf de start van het nieuwe Paswerk in 2015 heeft Paswerk het operationeel resultaat jaarlijks kunnen verbeteren.

Renderende omzet In de bedrijfsvoering stuurt Paswerk op een verbetering van de marge op haar activiteiten. Het operationeel resultaat komt in 2019 uit op 22,9 procent van de netto omzet :

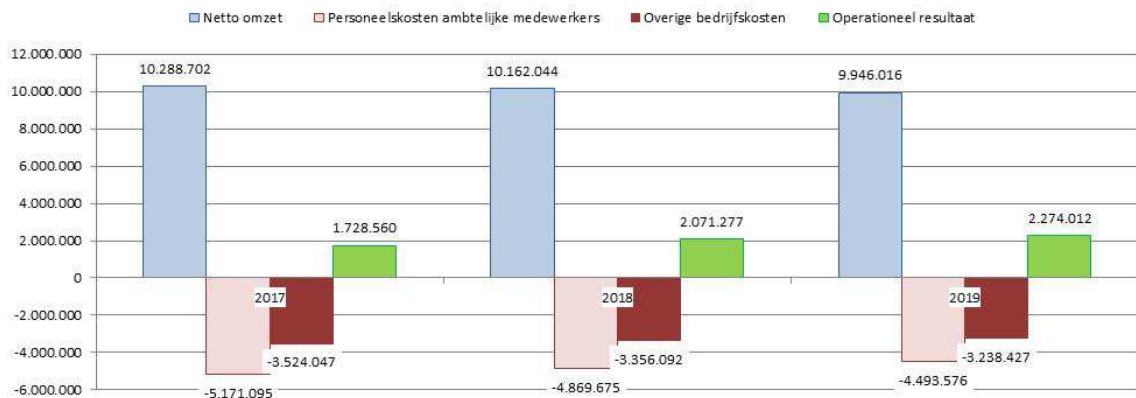
2.1 Kosten dalen sneller dan de netto omzet

De belangrijkste verklaring voor de verdere toename van het operationeel resultaat als percentage van de netto omzet, is dat Paswerk er in slaagt om met een trendmatig kleiner wordende SW-formatie de omzet in 2019 op een vrijwel even hoog niveau te houden als in 2018 (daling van 2,1 procent). Daarnaast dalen zowel de overige bedrijfskosten (3,5 procent) als vooral de ambtelijke personeelskosten (7,7 procent) sterker dan de netto omzet.

Omzet op niveau...

Navolgende figuur geeft de ontwikkeling van netto omzet en kosten weer. De snellere afname van de kosten resulteert in een aanzienlijke stijging van het operationeel resultaat:

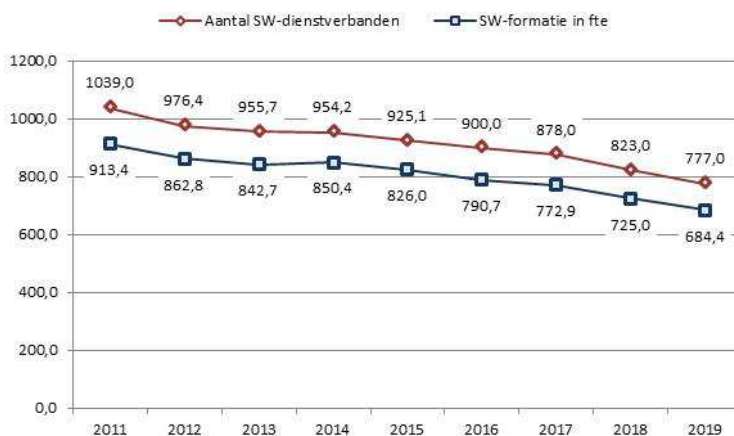
Operationeel resultaat verklaard: netto omzet minus ambtelijke personeelskosten en overige bedrijfskosten, in €

... met kleinere SW-formatie

De vrijwel gelijkblijvende netto omzet wordt gerealiseerd met aanmerkelijk minder SW-medewerkers. De SW-formatie krimpt naar verwachting van 823 dienstverbanden in 2018 naar 777 dienstverbanden (omgerekend is dit van 725 fte naar 684,4 fte):

Ontwikkeling SW-formatie: aantal dienstverbanden en formatie in fte

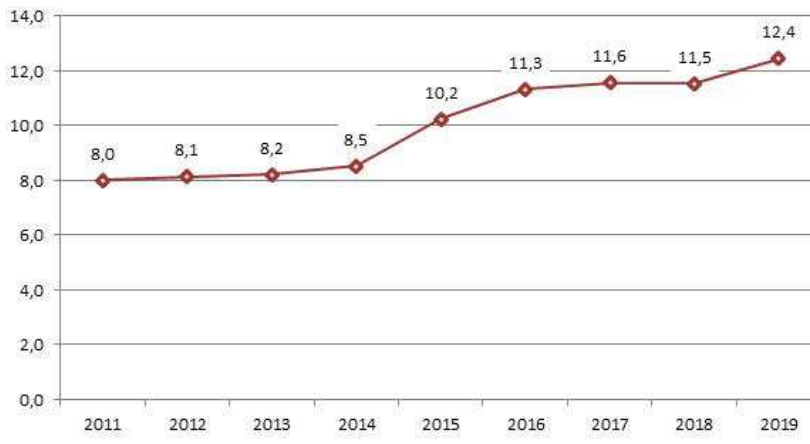
Het aantal SW-dienstverbanden neemt in 2019 naar verwachting af met 5,6 procent ten opzichte van de begroting 2018. Deze afname is beperkt kleiner dan de voor 2018 begrote afname met 6,3 procent. Het tempo van de uitstroom van de SW-medewerkers ligt daarmee in lijn van de branche van SW-bedrijven als geheel.

Ambtelijke formatie daalt sneller Paswerk spant zich in om te voorkomen dat de afname van de SW-formatie resulteert in een toename van de ambtelijke begeleidingskosten per SW-medewerker. Dit betekent dat een neerwaartse aanpassing van de ambtelijke formatie noodzakelijk is.

In de voorliggende begroting voor 2019 neemt de ambtelijke bezetting in verhouding tot de SW-formatie verder af. Ook deze ontwikkeling draagt bij aan het verder optimaliseren van het operationeel resultaat:

Aantal fte SW'ers per ambtelijke fte

Voor de toekomst voorziet Paswerk geen verdere toename van het aantal SW-medewerkers per fte ambtelijke begeleiding. Enerzijds vormt de vaak beperkte zelfstandigheid in de functie-uitvoering hierbij een beperking en anderzijds stimuleert een adequate begeleiding ook de ontwikkelingskansen van de SW-medewerkers en de arbeidsproductiviteit van deze medewerkers.

2.2 Verdere verbetering toegevoegde waarde en resultaat per SW-medewerker

Paswerk presteert goed in het perspectief van de branche wat betreft de gerealiseerde opbrengsten per SW-medewerker. Op basis van de meest recente sectorinformatie van branchevereniging Cedris kan voor de branche als geheel worden uitgegaan van een netto omzet per fte Wsw van € 10.300 in 2016. De netto omzet per fte Wsw bedraagt bij Paswerk in 2018 naar verwachting circa € 14.000.

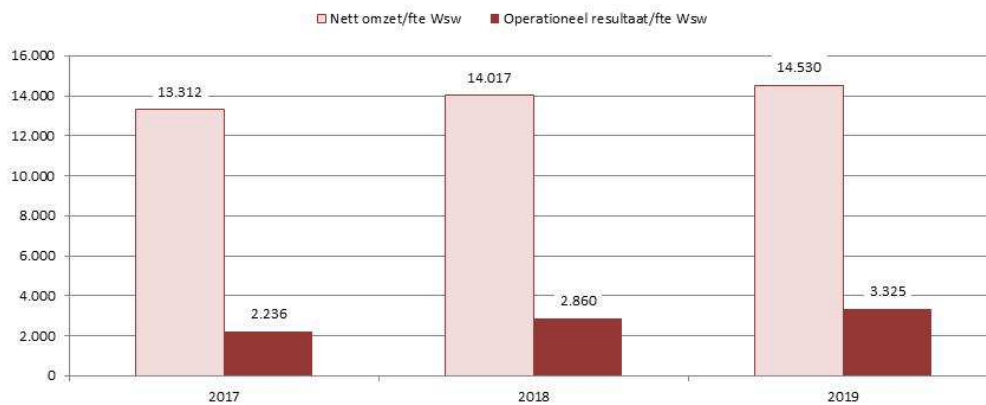
De productiviteit per SW-medewerker is daarmee hoog in het perspectief van de branche. Bovendien neemt de productiviteit naar verwachting toe naar circa € 14.530 per fte Wsw in 2019. Paswerk profiteert hierbij van de zich geleidelijk verbeterende marktomstandigheden. Belangrijk is onder meer dat het Paswerk in staat stelt voor de detachingsactiviteiten opwaartse tariefsaanpassingen te kunnen doorvoeren. Daarnaast is het herstel gunstig voor de bezetting van de SW-formatie omdat inlenende bedrijven sneller mensen inhuren voor bovendien vaak meer uren per week. Het operationele resultaat van Paswerk wordt verder positief beïnvloed doordat Paswerk selectiever is bij het aannemen van werk

en met name strenger inzet op renderende opdrachten. Waar lopende opdrachten minder renderen, probeert Paswerk hierover in gesprek te gaan met het betreffende bedrijf.

De toenemende productiviteit wordt ook weerspiegeld in een toenemend operationeel resultaat per fte Wsw. Waar dit voor 2018 was geraamd op € 2.860, gaat Paswerk voor 2019 uit van een netto omzet van € 3.325 per fte Wsw:

Productiviteit van SW-medewerkers: netto omzet per fte Wsw en operationeel resultaat per fte Wsw, in €

2.3 Ondanks krimp SW-formatie afname kosten per SW-medewerker

Waar de netto omzet per SW-medewerker een geleidelijke toename laat zien, is het omgekeerde het geval wat betreft de ambtelijke personeelskosten en de overige bedrijfskosten. Kostenbeheersing vormt voor Paswerk een net zo belangrijk strategisch doel als het op niveau houden van de omzet.

Voor 2019 gaat Paswerk uit van een verdere daling van de ambtelijke personeelskosten, zowel in absolute zin als in verhouding tot het aantal fte Wsw. Dit weerspiegelt de sterkere afname van de ambtelijke formatie indien vergeleken met de SW-formatie. De ambtelijke personeelskosten dalen naar verwachting van € 4,9 miljoen in 2018 naar € 4,5 miljoen in 2019.

Voor de overige bedrijfskosten geldt dat er sprake is van een beperkte stijging omgerekend naar fte Wsw. Weliswaar nemen de overige bedrijfskosten in totaal af van bijna € 3,4 miljoen naar ruim € 3,2 miljoen, maar omgerekend naar fte Wsw is deze afname voor 2019 niet groot genoeg om de overige bedrijfskosten per fte Wsw constant te houden.

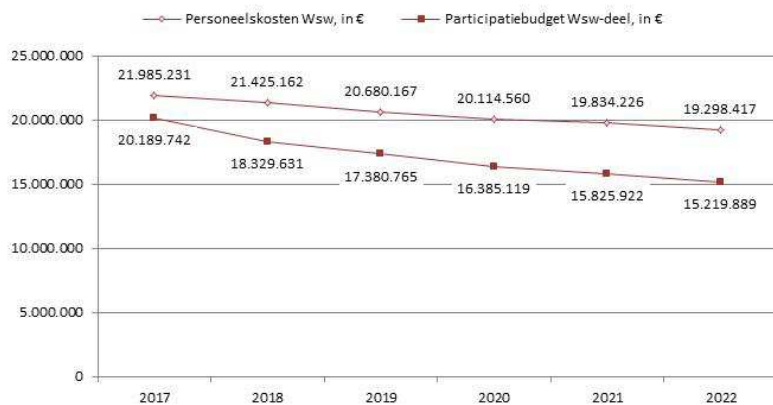

3 Wsw-deel integratie uitkering sociaal domein schiet tekort

Wsw-deel integratie uitkering sociaal domein niet toereikend

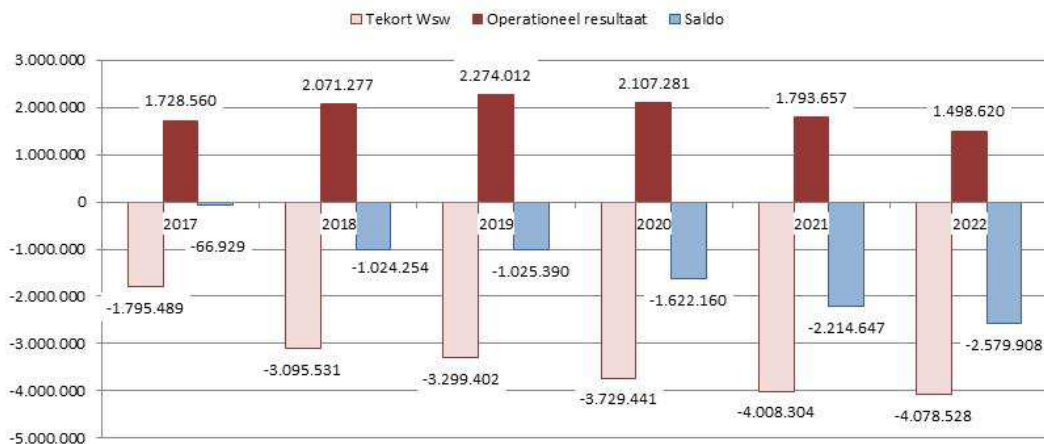
Het exploitatieresultaat van Paswerk is, afgezien van met name incidentele baten en lasten, gelijk aan de optelsom van het operationeel resultaat van Paswerk en het saldo van de subsidie die Paswerk ontvangt voor de personeelskosten van de SW-medewerkers (i.c. het Wsw-deel van de integratie uitkering sociaal domein dat gemeenten aan Paswerk beschikbaar stellen) en de werkelijke personeelskosten van de SW-medewerkers. De subsidie die SW-bedrijven ontvangen voor de personeelskosten van de SW-medewerkers is sinds enig tijd niet meer toereikend en het tekort loopt sterk op. Paswerk noch de aangesloten gemeenten hebben hier daadwerkelijk invloed op. De personeelskosten van de SW-medewerkers wordt voornamelijk bepaald door de op landelijk niveau af te sluiten cao. Het Wsw-deel van de integratie uitkering sociaal domein komt tot stand op basis van een verdeelmodel en is mede afhankelijk van beleidsmatige keuzes op 'Haags niveau'. Het toenemende tekort is voor Paswerk daarmee een gegeven:

Ontwikkeling personeelskosten Wsw en Wsw-deel Integratie uitkering sociaal domein (IUSD), in €

Het 'subsidietekort' loopt in 2019 op tot naar verwachting circa € 3,3 miljoen en daarna tot ruim € 4,0 miljoen in 2022.

Ontwikkeling subsidietekort en mate waarin het operationeel resultaat dit tekort compenseert, in €

Compenseren Het positieve operationeel resultaat blijft weliswaar, ondanks de krimpende SW-formatie, steeds lastiger min of meer op niveau, maar het tekort op de integratie uitkering sociaal domein van de SW neemt zo sterk toe dat het steeds lastiger wordt voor Paswerk om hiervoor te compenseren met een positief operationeel resultaat van de werkbedrijven.

Het tekort op de integratie uitkering sociaal domein van SW-ers is voor Paswerk en de aangesloten gemeenten niet of nauwelijks te beïnvloeden. De enige 'knop' waar aan gedraaid kan worden, is het beleid ten aanzien van promotie en op dat vlak is Paswerk al enige jaren zeer terughoudend. Zowel de cao voor de SW-branche als het Wsw-deel uit de integratie uitkering sociaal domein zijn niet beïnvloedbaar.

Paswerk baseert zich bij de raming van het tekort, in lijn met bestuurlijke afspraken hierover, op de meest recente circulaire. De daarin opgenomen Rijksfinanciering is niet geïndexeerd, terwijl Paswerk voor de lonen van de SW-medewerkers in de begroting wel een indexatie toepast. Als het kabinet de bijdragen voor de SW-medewerkers alsnog indexeert, levert dit voor de gemeenten een lagere of in het meest gunstige geval geheel geen aanvullende bijdrage voor Paswerk.

4 Vier werkunits in beeld: prestaties en uitdagingen

Sinds januari 2015 is de organisatie van Paswerk omgevormd van een divisiestructuur in een minder hiërarchische structuur met 'onder' de directie werkunits. In 2019 zijn de activiteiten van Paswerk georganiseerd in vier units:

- Unit Beschut werk en Post.
- Unit Techniek, Grafisch en Parkeerbeheer.
- Unit Dienstverlening.
- Unit Detacheren.

Een opvallende ontwikkeling die zich in de afgelopen jaren heeft voltrokken, is dat de netto omzet van Groen-activiteiten, onderdeel van de unit Dienstverlening, afnemen. Ook bij de Techniek-werkzaamheden is sprake van een daling van de netto omzet.

Tegenover deze afnames van de netto omzet staat een toename van de netto omzet van zowel de activiteiten bij Beschut Werk als de activiteiten van Post en van de unit Detacheren.

Optimalisering bedrijfsvoering Paswerk is op continue basis en systematisch bezig om het verdienvermogen te optimaliseren. Dit doen we door in te spelen op de betere economische omstandigheden, onder andere door de klantportfolio te beoordelen en te verbeteren en waar mogelijk het prijsniveau te verbeteren. Daarnaast wordt kritisch gekeken naar werkprocessen en gezocht naar procesverbeteringen. Paswerk volgt hierin de filosofie van 'lean management'. De 'lean'-principes gaan uit van een sterke focus op waardecreatie voor de klant. Werkprocessen worden daar optimaal op afgestemd, zodanig ook dat doorlooptijden beperkt worden en de beschikbare capaciteit optimaal benut wordt.

Beschut Werk & Post Bij de unit Beschut Werk en Post zijn in 2019 gemiddeld circa 165,3 fte SW-medewerkers werkzaam, verdeeld over Beschut Werk (107,7 fte) en Post (57,6 fte). Het onderdeel Beschut Werk bestaat uit een aantal afdelingen: de afdelingen Was, Bestek/KLM, Secrid en Verpakken. Beschut Werk beschikt over een goed volume aan opdrachten, onder meer vanwege de assemblage van creditcardhouders en portemonnees (Secrid). Andere activiteiten van de unit Beschut Werk betreffen het inrollen van besteksets en het prepareren van waste boxen voor KLM, het vouwen van was voor zorginstellingen en het verpakken en etiketteren van waterflesjes, Bruynzeelstrips en dergelijke. De werkzaamheden zijn eenvoudig en hebben veelal een repeterend karakter en zijn daardoor zeer geschikt voor de doelgroep van SW-medewerkers met grotere arbeidsbeperkingen.

De netto omzet van de unit Beschut Werk en Post komt in 2019 naar verwachting uit op bijna € 2,1 miljoen:

Werkunit Beschut Werk en Post	Kerngegevens						
<p>SW-formatie in fte, gemiddelde over 2019</p> <table border="1"> <caption>SW-formatie in fte, gemiddelde over 2019</caption> <thead> <tr> <th>Werkunit</th> <th>fte</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Beschut Werk</td> <td>107,7</td> </tr> <tr> <td>Post</td> <td>57,6</td> </tr> </tbody> </table>	Werkunit	fte	Beschut Werk	107,7	Post	57,6	<ul style="list-style-type: none"> • 165,3 fte gemiddeld • Netto omzet € 2.080.000
Werkunit	fte						
Beschut Werk	107,7						
Post	57,6						

De netto omzet van de activiteiten Beschut Werk (exclusief Post) is in 2019 geraamd op € 9.560 per fte Wsw. Dat is in het perspectief van de branche zeer hoog. In de SW-branche bedraagt de netto omzet doorgaans tussen € 3.500 en € 6.000 per fte Wsw.

Techniek,
Grafisch &
Parkeerbeheer

De unit Techniek, Grafisch en Parkeerbeheer heeft een SW-formatie van naar verwachting 91,2 fte gemiddeld in 2019 (bij Techniek 52,4 fte, Grafisch 22,0 fte en bij Parkeerbeheer 16,8 fte). Techniek is opgebouwd uit de onderdelen Metaal, Wielwerk en Assemblage. De netto omzet van Techniek neemt in 2019 naar verwachting af, van een begrote netto omzet van circa € 840.000 in 2018 naar een begrote omzet van € 750.000 in 2019.

Voor de unit Techniek, Grafisch en Parkeerbeheer als geheel komt de netto omzet voor 2019 uit op naar verwachting bijna € 1,67 miljoen, waarvan € 610.000 gerealiseerd door Grafisch:

Werkunit Techniek, Grafisch en Parkeerbeheer.	Kerngegevens								
<p>SW-formatie Techniek, Grafisch en Parkeerbeheer in fte, gemiddelde over 2018</p> <table border="1"> <caption>SW-formatie Techniek, Grafisch en Parkeerbeheer in fte, gemiddelde over 2018</caption> <thead> <tr> <th>Werkunit</th> <th>fte</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Techniek</td> <td>52,4</td> </tr> <tr> <td>Grafisch</td> <td>22,0</td> </tr> <tr> <td>Parkeerbeheer</td> <td>16,8</td> </tr> </tbody> </table>	Werkunit	fte	Techniek	52,4	Grafisch	22,0	Parkeerbeheer	16,8	<ul style="list-style-type: none"> • 91,2 fte gemiddeld • Netto omzet € 1.670.000
Werkunit	fte								
Techniek	52,4								
Grafisch	22,0								
Parkeerbeheer	16,8								

Ten aanzien van de dienstverlening van Grafisch geldt, dat Paswerk te maken heeft met een structurele verandering in de markt, waarbij digitalisering het sleutelwoord is.

Dienstverlening De formatie van de unit Dienstverlening bestaat uit 145,5 fte, met een te realiseren netto omzet van circa € 2,4 miljoen. De netto omzet van Groen laat de laatste jaren een neerwaartse trend zien. Daarbij speelt mee dat publieke opdrachtgevers kritischer kijken naar de voorwaarden en tarieven voor de te leveren diensten. Voor Paswerk zijn daarbij niet alleen de gemeenten belangrijk als opdrachtgever, maar ook Spaarnelanden.

Bij Schoonmaak (met een SW-formatie van 54,3 fte) is sprake van een stabiel niveau van opdrachten voor met name gemeenten, Paswerk zelf en SEIN. Ook bij Schoonmaak zet Paswerk in op kostenbewust werken. Daarnaast is voor 2019 een opfriscursus voorzien om de kwaliteit van de dienstverlening en de zelfwerkzaamheden van medewerkers te bevorderen.

Werkunit Dienstverlening	Kerngegevens						
<p>SW-formatie Dienstverlening in fte, gemiddelde over 2018</p> <table border="1"><caption>SW-formatie Dienstverlening in fte, gemiddelde over 2018</caption><thead><tr><th>Werkunit</th><th>SW-formatie (fte)</th></tr></thead><tbody><tr><td>Groen</td><td>91,3</td></tr><tr><td>Schoonmaak</td><td>54,3</td></tr></tbody></table>	Werkunit	SW-formatie (fte)	Groen	91,3	Schoonmaak	54,3	<ul style="list-style-type: none">• 145,5 fte gemiddeld• Netto omzet € 2,4 mln
Werkunit	SW-formatie (fte)						
Groen	91,3						
Schoonmaak	54,3						

Detacheren De unit Detacheren is voor Paswerk een stabiele en stevige pijler onder het bedrijf. De netto omzet van Detacheren is in 2019 met € 2,6 miljoen het hoogst van alle afzonderlijke bedrijfsonderdelen binnen Paswerk. Deze netto omzet realiseert Paswerk met een formatie van gemiddeld 242,5 fte.

Werkunit Detacheren	Kerngegevens				
<p>SW-formatie in fte, gemiddelde over 2019</p> <table border="1"><caption>SW-formatie in fte, gemiddelde over 2019</caption><thead><tr><th>Werkunit</th><th>SW-formatie (fte)</th></tr></thead><tbody><tr><td>Detacheren</td><td>242,5</td></tr></tbody></table>	Werkunit	SW-formatie (fte)	Detacheren	242,5	<ul style="list-style-type: none">• 242,5 fte gemiddeld• Netto omzet € 2,6 mln
Werkunit	SW-formatie (fte)				
Detacheren	242,5				

De unit Detacheren richt zich zowel op individueel detacheren als op groepsdetachering bij een groot aantal regionale organisaties waaronder Geodis Wilson Netherlands B.V., Provincie Noord-Holland, Plugwise B.V. en anderen.

De in de begroting voor 2018 opgenomen doelstelling om de netto omzet per fte Wsw structureel te verhogen naar € 10.000 of meer per jaar wordt in 2019 naar verwachting gerealiseerd. De netto omzet per fte komt uit op circa € 10.750 gemiddeld. Dit is minder dan de netto omzet per fte bij Groen, Schoonmaak en Parkeerbeheer. Paswerk zet zich in voor een verdere verhoging van de netto omzet per fte door met name een verschuiving van groepsdetachering naar individuele detachering te stimuleren. Bij individuele detachering zijn de te hanteren tarieven aanmerkelijk hoger dan bij groepsdetachering en bovendien vergt individuele detachering minder begeleiding.

Het gunstige economische klimaat kan voor de unit Detachering leiden tot betere marktomstandigheden, waardoor de beoogde verschuiving naar meer individuele detachering meer kans van slagen heeft. Los van deze verschuiving zet Paswerk in op het acquireren van beter renderende opdrachten en het verhogen van tarieven voor bestaande detacheringen waar dit mogelijk is.

5 Risicoparagraaf

5.1 Risico's en maatregelen ter beperking van risico's

De hiervoor inhoudelijk toegelichte begroting voor 2019 is gebaseerd op diverse vooronderstellingen ten aanzien van zowel externe als interne factoren. Voor zover binnen de mogelijkheden van Paswerk, wordt uiteraard getracht om te waarborgen dat deze vooronderstellingen ook daadwerkelijk realiteit worden. Met name de externe factoren, maar deels ook interne omstandigheden, zijn echter weerbarstig. Navolgend worden daarom de belangrijkste risico's benoemd, waarbij tevens wordt aangegeven of en zo ja hoe Paswerk tracht deze risico's te beperken en te beheersen.

Economische ontwikkelingen	Bij het opstellen van deze begroting stellen wij vast dat de economische omstandigheden gunstig zijn. Ook de vooruitzichten voor de komende jaren wijzen op een positief economisch klimaat. De afnemende werkeloosheid, de aantrekkende vraag naar flexibel inzetbaar personeel, dat op basis van detachering bij bedrijven en instellingen wordt geplaatst, en de vraag naar diensten en producten van de verschillende klanten bevestigen dit. Hoewel in de begroting rekening is gehouden met de gunstige vooruitzichten bestaat de mogelijkheid dat de economische situatie verslechtert. Hierdoor is het mogelijk dat de geprognosticeerde omzet voor 2019 niet kan worden gerealiseerd. Een dergelijke situatie heeft uiteraard direct een nadelig effect op de exploitatierekening.
Politieke ontwikkelingen	Het is voor Paswerk van groot belang hoe het politieke landschap zich in 2019 verder zal ontwikkelen en welke beleidskeuzes op landelijk niveau zullen worden gemaakt. Met name de Participatiewet, die sinds 1 januari 2015 in werking is getreden, heeft een grote invloed. Hoewel de bezuinigingen op de integratie uitkering sociaal domein van de gemeenten zich lijken te stabiliseren blijft een en ander ongewis. Voor zover bekend is hiermee bij het opstellen van deze begroting rekening gehouden. Indien de beleidskeuzes er toe zullen leiden dat verdergaande bezuinigingen op de integratie-uitkering sociaal domein, waarbinnen de Wsw is opgenomen, zullen worden doorgevoerd dan heeft dit uiteraard negatieve consequenties voor de exploitatierekening.
Loonkosten en subsidie Wsw	Bij de berekening van de loonkosten voor het Wsw-personeel is uitgegaan van de cao afspraken die in het principeakkoord voor 2016 tot en met 2018 en de daaropvolgende jaren zijn vastgelegd. Indien in een later stadium wordt afgeweken van deze eerder gemaakte afspraken bestaat het risico dat de loonkostenontwikkeling hoger uitvalt. Gezien de zeer beperkte loonruimte in de begroting van de loonkosten van de Wsw zal een mogelijke loonstijging nauwelijks opgevangen kunnen worden binnen de kaders van de begroting 2019. Dit kan een grote invloed op de exploitatierekening omdat het overgrote deel van de kosten bestaat uit loonkosten. Zo resulteert bijvoorbeeld een loonstijging van 1% boven de begroting in een bedrag van circa € 180.000 aan overschrijding op de begroting. De kans dat een dergelijke situatie zich voordoet achten wij echter klein.

Een ander risico betreft de Wet Werk en Zekerheid, als gevolg waarvan Paswerk mogelijk transitievergoedingen moet uitkeren aan W-personeel in geval van ontslag of het niet verlengen van een tijdelijk contract. Of dit risico optreedt en welke financiële gevolgen dit heeft, is in dit stadium niet goed in te schatten.

Integratie-uitkering sociaal domein In de begroting 2019 zijn bedragen opgenomen voor het Wsw-deel uit de integratie uitkering sociaal domein. Deze bedragen zijn ontleend uit de meest recente gemeente circulaire 2017 en gebruikt om de aanvullende bijdragen in de uitvoeringskosten van de Wsw per gemeente te bepalen. Hoewel uit ervaringscijfers steeds is gebleken en ook te verwachten is dat het Wsw-deel uit de integratie-uitkering meestal in positieve zin wordt bijgesteld kan dit ook negatief uitpakken. De definitieve bedragen voor 2019 zullen echter eerst in mei 2019 bekend worden gemaakt.

Onderhoudskosten Voor het onderhoud aan bedrijfspanden en installaties is een meerjarenonderhoudsprognose opgesteld. De jaarlijks onderhoudskosten die in de begroting worden opgenomen zijn hiervan afgeleid. Uit dit meerjarenonderhoudsprognose blijkt dat de hoogte van de uitgaven voor onderhoud per jaar aanzienlijk kan verschillen. Gezien het feit dat de onderhoudskosten een substantieel deel uitmaken van de begroting, dat hiervoor geen voorziening is opgenomen en dat niet altijd mogelijk is het exacte moment van deze uitgaven te voorspellen houdt dit enig risico in voor de begroting.

Rentelasten De liquiditeitsbehoefte is momenteel ingevuld met rekening-courantkrediet van de BNG. Het rentetarief dat momenteel wordt berekend op rekening-courantkrediet staat historisch gezien op een bijzonder laag niveau. Mogelijk rentestijgingen, mede als gevolg van toenevende inflatie, zullen dan ook direct invloed hebben op de hoogte van de rentelasten. De risico's voor de begroting kunnen worden beperkt door leningen voor langere tijd vast te leggen.

Daarnaast zal in 2019 wederom een deel van de langlopende leningen conform het met de banken overeengekomen aflossingsschema worden afgelost. De financieringsbehoefte die hierdoor ontstaat zal zoveel als mogelijk worden opgevangen met de vrijkomende cashflow en in geval dit niet mogelijk is met kortlopende financiering in de vorm van rekening-courantkrediet bij de BNG. Het totaal bedrag aan kortlopende leningen kan hierdoor mogelijk stijgen. Het risico dat de rentelasten door een stijging van de kortlopende rentetarieven zullen toenemen wordt hierdoor groter.

Vpb Eind mei 2015 is het wetsvoorstel Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen door de Tweede Kamer aangenomen. Dit betekent dat publiekrechtelijke rechtspersonen, waaronder ook Paswerk, met ingang van boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2016 belastingplichtig worden, voor zover zij een onderneming drijven. Paswerk is tot op heden echter vrijgesteld van de heffing van vennootschapsbelasting. Momenteel is Paswerk in overleg met de belastingdienst over de fiscale positie. Vooralsnog lijkt het er op dat met

een behoorlijke mate van zekerheid kan worden gesteld dat Paswerk gebruik kan maken van de subjectieve vrijstelling van art. 5 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 en derhalve vrijgesteld zal zijn van heffing van vennootschapsbelasting.

Overig Naast de hiervoor genoemde risico's wijzen wij volledigheidshalve op de onderstaande overige categorieën risico's die zich voor kunnen doen:

- Onzekerheden en wijzigingen van de (sociale) wetgeving.
- Claims van derden waaronder afnemers.
- Juiste toepassing van de sociale-, fiscale- wet- en regelgeving.
- Bedrijfsschade als gevolg van calamiteiten.

Kengetallen Onderstaand zijn enkele kengetallen opgenomen die een indicatie geven van het weerstandsvermogen van Paswerk:

Weerstandsvermogen van Paswerk: kengetallen	2017	2018	2019
	begroting	begroting	begroting
Netto schuldquote	€ 2.792.000	€ 1.989.000	€ 1.843.000
Solvabiliteit	46,1%	52,2%	53,3%
Structurele exploitatieruimte	nihil	nihil	nihil
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Grondexploitaties	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Ter toelichting:

- De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.
- De solvabiliteit geeft een indicatie van de mate waarin Paswerk in staat is om aan haar verplichtingen op de langere termijn te voldoen. Het bestuur van Paswerk heeft besloten dat de solvabiliteit niet onder de 30 procent mag komen. Een goede solvabiliteit is, zeker voor de komende jaren, van essentieel belang om mogelijk extra lasten te kunnen opvangen. Daarnaast zullen de voorgenomen bezuinigingen door het Rijk de exploitatie onder druk kunnen zetten en de solvabiliteit mogelijk kunnen aantasten.
- De structurele exploitatieruimte geeft aan welke structurele ruimte Paswerk heeft om de eigen lasten te betalen. De begroting 2019 laat zien dat de baten en lasten met elkaar in evenwicht zijn maar dat de exploitatierekening derhalve ook geen overschot laat zien om extra lasten op te vangen.

5.2 Weerstandsvermogen en geprognosticeerde balans

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen wordt navolgend weergegeven met behulp van een geprognosticeerde balans in meerjarenperspectief:

Geprognosticeerde balans:	31-12-18	31-12-19	31-12-20	31-12-21	31-12-22
	begroting	begroting	begroting	begroting	begroting
Materiële vaste activa	8.715.012	8.285.585	7.897.684	7.514.469	7.114.059
Financiële vaste activa	1	1	1	1	1
Voorraden	140.000	130.000	120.000	110.000	100.000
Uitzettingen met looptijd < 1 jr	3.150.000	3.050.000	2.950.000	2.850.000	2.750.000
Liquide middelen	85.000	80.000	75.000	70.000	65.000
Overlopende activa	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000
Totaal activa	12.220.013	11.675.586	11.172.685	10.674.470	10.159.060
Algemene reserve	6.219.891	6.219.891	6.219.891	6.219.891	6.219.891
Totaal eigen vermogen	6.219.891	6.219.891	6.219.891	6.219.891	6.219.891
Voorzieningen	732.997	352.604	207.604	62.604	-
Vaste schulden, looptijd > 1 jr	1.583.250	1.408.250	1.233.250	1.058.250	883.250
Vlottende schulden, looptijd < 1 jr	2.709.875	2.746.841	2.589.940	2.437.725	2.185.919
Verplichtingen	955.000	930.000	905.000	880.000	855.000
Vooruitontvangen bedragen	19.000	18.000	17.000	16.000	15.000
Overlopende passiva	974.000	948.000	922.000	896.000	870.000
Totaal passiva	12.220.014	11.675.586	11.172.685	10.674.470	10.159.060

Bijlage I: programmabegroting

Programmabegroting (bedragen in Euro)	2019 Begroting	2018 Begroting	2017 Begroting
Opbrengsten			
Netto omzet	9.946.016	10.162.044	10.288.702
Overige opbrengsten	60.000	135.000	135.000
Totaal opbrengsten	10.006.016	10.297.044	10.423.702
Personeelskosten Wsw			
Bruto lonen	15.620.254	16.269.091	16.558.455
Sociale lasten en pensioenpremies	4.216.547	4.280.601	4.491.841
Overige kosten	843.365	875.469	934.936
Totaal personeelskosten Wsw	20.680.167	21.425.162	21.985.231
Personeelskosten ambtelijke medewerkers			
Ambtelijke medewerkers: bruto lonen	1.221.072	1.381.224	1.462.128
Ambt. medewerkers: sociale lasten en pensioenpremies	377.870	390.872	389.006
Ambtelijke medewerkers: vervoerskosten	36.805	43.259	45.686
Doorbelaste loonkosten derden	2.693.330	2.882.321	3.088.215
Overige personeelskosten	164.500	172.000	186.060
Totaal personeelskosten ambtelijke medewerkers	4.493.576	4.869.675	5.171.095
Overige (bedrijfs-) kosten			
Afschrijvingskosten vaste activa	869.727	833.692	873.257
Rente	78.000	108.000	112.000
Huur	272.500	358.000	371.510
Onderhoudskosten	742.000	772.500	814.680
Kosten energie	424.000	458.000	517.000
Belastingen en verzekeringen	256.000	249.000	247.500
Algemene kosten	566.200	567.900	579.100
Diverse kosten	30.000	9.000	9.000
Totaal overige (bedrijfs-) kosten	3.238.427	3.356.092	3.524.047
Incidentele baten (+) en lasten (-)	-	-	-
Uitvoeringskosten Wsw	18.406.155	19.353.884	20.256.671
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten Wsw	18.406.155	19.353.884	20.256.671
Exploitatieresultaat	-	-	-
Operationeel resultaat	2.274.012	2.071.277	1.728.560

Kengetallen (bedragen in Euro)	2019 Begroting	2018 Begroting	2017 Begroting
Personele bezetting (gemiddeld)			
Wsw werknemers (personen)	777	823	878
Wsw werknemers (fte)	684,4	724,9	772,9
Wsw werknemers begeleid werken (fte)	10,5	9,1	7,8
Ambtelijke werknemers (fte)	55,0	62,9	66,9
Kengetallen per Wsw medewerker (fte)			
Netto omzet	14.312	13.846	13.179
Overige opbrengsten	86	184	173
Totaal opbrengsten	14.399	14.030	13.352
Totaal personeelskosten Wsw	29.759	29.192	28.161
Totaal personeelskosten ambtelijke medewerkers	6.466	6.635	6.624
Totaal overige kosten	4.660	4.573	4.514
Totaal beïnvloedbare kosten	11.126	11.208	11.138

Toelichting op programmabegroting	2019 Begroting		2018 Begroting	2017 Begroting
Omzet:	Bruto omzet	Directe kosten	Netto omzet	Netto omzet
Detacheren	2.607.685	1.000	2.606.685	2.727.000
Dienstverlening	2.900.000	505.000	2.395.000	2.750.000
Techniek en Grafisch	2.290.000	620.000	1.670.000	1.902.000
Beschut werk en Post	2.415.000	335.000	2.080.000	1.807.159
Doorbelaste kosten ondersteunende diensten	767.895	-	767.895	779.009
Algemeen, huisvesting en overig	426.436	-	426.436	196.876
Totaal netto omzet	11.407.016	1.461.000	9.946.016	10.162.044

De ontwikkeling van de netto omzet laat een geleidelijk afnemende tendens zien en komt naar verwachting uit op € 9.946.000 in 2019. Deze afname wordt veroorzaakt door de structurele daling van het aantal Wsw'ers dat bij Paswerk werkzaam is. Als gevolg van de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 kan er geen nieuwe instroom in de Wsw meer plaatsvinden en resteert slechts de uitstroom van Wsw'ers.

Met behulp van het meerjarenprogramma, zoals 'optimaliseren van het verdienvermogen', wordt ook in 2019 getracht de netto omzet per medewerker verder te verbeteren, ondanks de afname van het personeelsbestand. Enerzijds door Wsw'ers in te zetten op activiteiten met een hogere toegevoegde waarde, d.w.z. activiteiten met een minder grote afstand tot de arbeidsmarkt en anderzijds door de rentabiliteit van de orders en opdrachten te verbeteren. Het resultaat van deze inspanningen is duidelijk te zien aan de ontwikkeling van de netto omzet die relatief veel minder snel daalt dan de afname van het Wsw-bestand. Er worden relatief steeds meer Wsw'ers gedetacheerd. Ook bij de activiteiten met een relatief lagere toegevoegde waarde per medewerker, zoals techniek en beschut werk, wordt de netto omzet per medewerker verhoogd. Dit wordt gerealiseerd door een betere samenstelling van de opdrachtenportfolio.

Hoewel alle bedrijfsonderdelen te maken hebben met dalende bezetting laten onderdelen als 'Beschut Werk' en 'Post' nog een uitstekende groei zien. Dit is een resultante van de gunstige marktomstandigheden en de goede opdrachtenportfolio. Daarentegen is bij de bedrijfsonderdelen 'Groenten' 'Techniek' sprake van afnemende netto omzet.

In de omzet 'doorbelaste kosten ondersteunende diensten' zijn opgenomen de opbrengsten van de aan de Werkpas Holding BV doorbelaste kosten voor ondersteunende diensten, faciliteiten en het gebruik van bedrijfsruimte.

Doorbelaste kosten ondersteunende diensten:	2019 Begroting	2018 Begroting	2017 Begroting
Werkpas Holding BV	-	-	-
Werkpas BV	35.942	35.942	25.850
Pasmatch Personeelsdiensten BV	292.624	292.624	278.009
Werkdag BV	186.742	186.742	174.699
Leerwerkbedrijven Kennemerland BV	83.510	83.510	95.597
Werkbedrijf Haarlem BV	180.190	180.190	134.281
Totaal doorbelaste kosten ondersteunende diensten	779.009	779.009	708.437

De doorbelaste kosten voor ondersteunende diensten, van de gemeenschappelijke regeling naar Werkpas Holding BV, betreffen de kosten van management, HRM, financiële administratie, ICT, facilitaire dienstverlening en huisvesting.

Overige opbrengsten:	2019 Begroting	2018 Begroting	2017 Begroting
Doorberekende vracht en orderkosten	60.000	55.000	55.000
Overige opbrengsten	-	80.000	80.000
Totaal overige opbrengsten	60.000	135.000	135.000

Personeelskosten Wsw:

	<u>2019</u> Begroting	<u>2018</u> Begroting	<u>2017</u> Begroting
Loonkosten Wsw:			
Bruto lonen	15.971.770	16.463.851	17.410.235
Lage Inkomens voordeel (LIV)	351.515-	194.759-	851.780-
Sociale lasten	2.842.975	2.881.174	3.011.971
Pensioenpremies	1.373.572	1.399.427	1.479.870
Totaal loonkosten Wsw	<u>19.836.802</u>	<u>20.549.692</u>	<u>21.050.295</u>

De thans vigerende cao voor de sociale werkvoorziening loopt over de periode van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2018. In deze cao zijn belangrijke afspraken voor het Wsw-personeel, waaronder regelingen met betrekking tot werkzekerheid, uitstroombewording en salarisontwikkeling, vastgelegd. De lonen van de Wsw-medewerkers die op het niveau van het minimum loon (WML) liggen worden jaarlijks geïndexeerd overeenkomstig het wettelijk vastgestelde percentage van de stijging van het WML. De lonen van de Wsw-medewerkers die boven het niveau van het minimum loon (WML) liggen worden jaarlijks geïndexeerd uitsluitend en voor zover het Kabinet besluit de LPO (loon prijs ontwikkeling) toe te kennen. Met de (verwachte) financiële effecten van het voorgaande is in de begroting voor 2019 rekening gehouden.

De berekening van het Lage inkomensvoordeel (LIV), als korting op de loonkosten Wsw, is gebaseerd op de laatst bekende regelgeving omtrent dit onderwerp en is een reële inschatting van de te verwachten bedragen. Het LIV is van toepassing op de jaren 2017 tot en met 2020. Het is vooralsnog onzeker of deze regeling na deze periode zal worden gecontinueerd. In de meerjarenraming is vanaf het jaar

Personele bezetting Wsw:

Aantal Wsw werknemers (personen)	777	823	878
Aantal Wsw werknemers (fte)	684,4	724,9	772,9

Uitkeringen Wsw:

Ontvangen ziekengelden	16.849-	21.474-	22.955-
Totaal uitkeringen Wsw	<u>16.849-</u>	<u>21.474-</u>	<u>22.955-</u>

Vervoerskosten Wsw:

Reiskostenvergoeding woon-werk	518.936	543.999	573.873
Overige reiskostenvergoedingen	22.240	22.905	23.720
Totaal vervoerskosten	<u>541.176</u>	<u>566.904</u>	<u>597.593</u>
Eigen bijdragen	-	-	-
Totaal vervoerskosten +/- eigen bijdragen	<u>541.176</u>	<u>566.904</u>	<u>597.593</u>

De vervoerskosten Wsw worden in hoofdzaak bepaald door de regeling 'tegemoetkoming woon-werkverkeer' zoals deze in de cao Wsw is vastgelegd. Daarnaast zijn hierin de kosten opgenomen van de fiscaal gunstige regeling 'uitruil eindejaaruitkering' waarvan veel Wsw-medewerkers gebruik maken.

Overige kosten Wsw:

Bedrijfsgeneeskundige zorg	124.679	125.263	133.904
Voorlichting & vorming art. 49 & vakonderwijs	40.437	57.263	68.865
Werk- en veiligheidskleding	47.176	50.105	68.865
Bijeenkomsten en recepties	16.849	17.895	19.129
Diverse kosten	26.958	25.053	22.955
Totaal overige kosten Wsw:	<u>256.098</u>	<u>275.579</u>	<u>313.717</u>

Werkgeverssubsidie:

Werkgeverssubsidie begeleid werken	62.940	54.460	46.580
Totaal werkgeverssubsidie	<u>62.940</u>	<u>54.460</u>	<u>46.580</u>

Werkgevers die Wsw medewerkers van Paswerk in dienst hebben in het kader van 'Begeleid werken' ontvangen van Paswerk een 'subsidie' ter hoogte van het productiviteitsverlies wat deze medewerkers hebben als gevolg van hun arbeidshandicap. Het bedrag wat hiervoor in 2019 begroot is bedraagt € 62.940 voor 10,5 Fte begeleid werken. Dit is gemiddels € 6.000 per Fte.

Aantal Wsw werknemers begeleid werken:

Aantal Wsw werknemers (fte)	<u>10,5</u>	<u>9,1</u>	<u>7,8</u>
-----------------------------	-------------	------------	------------

Personeelskosten ambtelijke medewerkers:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	Begroting	Begroting	Begroting
Loonkosten ambtelijke medewerkers:			
Bruto lonen	1.221.072	1.390.224	1.462.128
Sociale lasten	183.653	213.328	207.228
Pensioenpremies	194.217	177.544	181.779
Totaal loonkosten ambtelijke werknemers:	<u>1.598.942</u>	<u>1.781.096</u>	<u>1.851.134</u>

Uitkeringen ambtelijke werknemers:

Betaalde en ontvangen ziekengelden en uitgekeerde wachtgelden	-	9.000-	-
Totaal uitkeringen ambtelijke werknemers	<u>-</u>	<u>9.000-</u>	<u>-</u>

Vervoerskosten ambtelijke werknemers:

Reiskostenvergoedingen woon-werk	14.868	16.110	17.673
Overige reiskostenvergoedingen	21.937	27.149	28.013
Totaal vervoerskosten ambtelijke werknemers	<u>36.805</u>	<u>43.259</u>	<u>45.686</u>

Doorbelaste loon- en personeelskosten:

Van Stichting Epilepsie Instellingen Nederland ontvangen loonkosten	178.174	169.894	349.774
Van Personeel WZK BV ontvangen loonkosten	2.711.854	2.900.818	2.926.832
Naar derden doorbelaste loonkosten	196.698-	188.392-	188.391-
Totaal doorbelaste loonkosten ambtelijke werknemers	<u>2.693.330</u>	<u>2.882.321</u>	<u>3.088.215</u>

In de doorbelaste loon- en personeelskosten zijn de kosten opgenomen van het reguliere niet regeling gebonden personeel van de gemeenschappelijke regeling Paswerk. De naar derden doorbelaste loonkosten betreft personeel dat in dienst bij de GR maar ook gedeeltelijk werkzaamheden verricht voor Werkpas Holding BV.

Overige kosten ambtelijke werknemers:

Kosten ingehuurd arbeidskrachten	66.000	66.000	74.000
Bedrijfsgeneeskundige zorg	15.000	15.000	18.000
Opleidingskosten	60.000	66.000	60.000
Wervingskosten en aanstellingskosten	6.000	6.000	9.000
Bedrijfsbijeenkomsten en recepties	7.500	9.000	12.000
Diverse kosten	10.000	10.000	13.060
Totaal overige kosten ambtelijke werknemers	<u>164.500</u>	<u>172.000</u>	<u>186.060</u>

Personele bezetting ambtelijke medewerkers:

Aantal ambtelijke medewerkers (fte):	<u>55,0</u>	<u>62,9</u>	<u>66,9</u>
---	--------------------	--------------------	--------------------

In de personele bezetting van ambtelijk medewerkers zijn opgenomen de reeds vele jaren bij Paswerk werkzame en ingehuurd arbeidskrachten van de Stichting Epilepsie Instellingen Nederland (SEIN) en Personeel WZK B.V.

Bij de berekening van de loonkosten van het ambtelijk personeel is uitgegaan van de afspraken zoals deze zijn vastgelegd in de 'Cao Gemeentenambtenaren'. Deze cao loopt van 1 mei 2017 tot 1 januari 2019. Als uitvloeisel van deze cao-afspraken zijn de salarissen op 1 januari 2017 met 0,4 procent verhoogd, in augustus 2017 met nog eens 1 procent structureel en per 1 december 2017 een verhoging van het Individueel Keuzebudget (IKB) met 0,5 procent. In juli 2018 volgt nog een verhoging van het IKB met 0,25 procent. In totaal betekent dit een verhoging van 3,25 procent structureel over 20 maanden. Verder is rekening gehouden met een verhoging van de pensioenpremie van het ABP. Het aandeel van de werkgever in de pensioenpremie is 70%. Voor de periode na 1 januari 2019 zijn door de betrokken cao-partijen nog geen nadere afspraken gemaakt. Voor de berekening van de loonkosten is derhalve een reële schatting gemaakt van de te verwachten loonstijging. Het aantal fte's daalt jaarlijks en komt in 2019 uit gemiddeld 55,0 fte rekeninghoudend met het feit dat nog 1,9 fte medewerkers gedeeltelijk werkzaamheden verrichten voor het re-integratieonderdeel Pasmatch Personeelsdiensten BV. Er zijn geen vacatures opgenomen.

Overige (bedrijfs-) kosten:

Afschrijvingen immateriële en materiële vaste activa:

	<u>2019</u> Begroting	<u>2018</u> Begroting	<u>2017</u> Begroting
Gronden en voorzieningen aan terreinen	15.040	17.345	18.000
Gebouwen	446.551	495.451	502.000
Vervoermiddelen	115.762	88.001	152.000
Machines, apparaten en installaties	292.374	232.895	201.257
Totaal afschrijvingen	869.727	833.692	873.257

Rente:

Rentelasten:

Rente langlopende leningen BNG	55.944	63.504	71.064
Rente rekening-courant BNG en ING	22.056	44.496	40.936
Overige rentelasten	-	-	-
Totaal rentelasten	78.000	108.000	112.000

Rentebaten:

Rente saldi U/G	-	-	-
Overige rentebaten	-	-	-
Totaal rentebaten	-	-	-

Saldo rente baten & lasten

78.000	108.000	112.000
---------------	----------------	----------------

Voor een nadere specificatie van de langlopende leningen zie overzicht: 'Staat van geldleningen met een looptijd langer dan één jaar'.

Huur:

Gebouwen, installaties & erfpachtcanon	66.000	112.000	149.510
Overige bedrijfs- & transportmiddelen	206.500	246.000	222.000
Totaal huur	272.500	358.000	371.510

Onderhoudskosten:

Gebouwen, terreinen & installaties	198.000	181.500	192.500
Machines, hard- & software, inventaris & vervoermiddelen	428.000	447.000	473.000
Kleine aanschaffingen	66.000	90.000	100.000
Schoonmaakkosten & vuilafvoer	50.000	54.000	49.180
Totaal onderhoudskosten	742.000	772.500	814.680

Energieverbruik:

Elektriciteit	138.000	138.000	150.000
Gas	128.000	138.000	150.000
Water	12.000	12.000	12.000
Brandstof machines & vervoermiddelen	146.000	170.000	205.000
Totaal kosten energieverbruik	424.000	458.000	517.000

Belastingen en verzekeringen:

Totaal belastingen en verzekeringen	256.000	249.000	247.500
--	----------------	----------------	----------------

Onder de kosten van belastingen en verzekeringen zijn opgenomen onroerendezaakbelasting, waterschapsbelasting, milieubelasting, heffing waterkwaliteit, wegenbelasting motorvoertuigen en kosten van bedrijfsverzekeringen.

Vervolg overige (bedrijfs-) kosten:

	<u>2019</u> Begroting	<u>2018</u> Begroting	<u>2017</u> Begroting
Algemene kosten:			
<u>Indirecte productiekosten:</u>			
Verpakkingsmateriaal & orderkosten	25.800	21.000	20.750
Opslag-, distributie- & vrachtkosten	40.000	33.000	21.000
Totaal indirecte productiekosten	<u>65.800</u>	<u>54.000</u>	<u>41.750</u>
<u>Commerciële kosten:</u>			
Reclame & acquisitiekosten	9.000	12.000	15.000
Advertentiekosten	-	-	-
Totaal commerciële kosten	<u>9.000</u>	<u>12.000</u>	<u>15.000</u>
<u>Kosten dienstverlening derden:</u>			
Advieskosten derden	92.000	95.000	95.000
Salarisverwerking derden	52.000	52.000	59.250
Totaal kosten dienstverlening derden	<u>144.000</u>	<u>147.000</u>	<u>154.250</u>
<u>Overige algemene kosten:</u>			
Kantoorkosten	125.100	119.000	146.250
Beveiligingskosten	36.000	35.000	32.250
Accountantskosten	39.000	36.000	35.000
Vergader- en representatiekosten	13.200	12.000	15.600
Kosten kantine (saldo van opbrengsten en kosten)	108.000	130.000	115.000
Diverse kosten	26.100	22.900	24.000
Totaal overige algemene kosten	<u>347.400</u>	<u>354.900</u>	<u>368.100</u>
Totaal algemene kosten	<u>566.200</u>	<u>567.900</u>	<u>579.100</u>
Diverse kosten:			
Kosten afboeking oninbare vorderingen	-	-	-
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	30.000	9.000	9.000
Diverse kosten	-	-	-
Totaal diverse kosten	<u>30.000</u>	<u>9.000</u>	<u>9.000</u>

Uitvoeringskosten Wsw:

2019	2018	2017
Begroting	Begroting	Begroting

Uitvoeringskosten Wsw:

18.259.155	19.389.920	20.256.671
-------------------	-------------------	-------------------

Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten Wsw 2019:

	Tekort 2019	Tekort buitengemeenten verdeeld	Aanvullende bijdrage gemeenten 2019	Bijdrage uitvoeringskosten 2019
Gemeente Bloemendaal	42.867	3.900	46.767	740.675
Gemeente Haarlem	772.547	70.292	842.839	15.399.720
Gemeente Haarlemmerliede & Spaarnwoude	8.104	737	8.842	141.298
Gemeente Heemstede	83.923	7.636	91.559	1.497.225
Gemeente Zandvoort	32.434	2.951	35.385	627.238
Buitengemeenten	85.516	-	-	-
	1.025.391	85.516	1.025.391	18.406.156

Het totaal van de uitvoeringskosten Wsw is het saldo van alle opbrengsten en kosten voor de uitvoering van de Wsw van de gemeenschappelijke regeling, inclusief de loonkosten Wsw. Het bedrag van de uitvoeringskosten per deelnemende gemeente is bepaald aan de hand van de verhouding van de bedragen van het Wsw-deel van de integratieuitkering sociaal domein 2019 vermeerderd met het tekort van de buitengemeenten. Dit is gebaseerd op de bedragen uit meest recente gemeentecirculaire (september 2017).

De bedragen voor de integratieuitkering sociaal domein 2019 betreffen een voorlopige en zeer conservatieve opgave van de voor 2019 te ontvangen bedragen. Immers, de nog door het ministerie toe te kennen loonstijgingen en indexeringen van het macrobudget zijn hierin niet meegenomen. Bij de berekening van de loonkosten Wsw voor de begroting 2019 is daarentegen wel rekening gehouden met de indexering van de Wsw-lonen.

Voor de gemeente Haarlem zijn de bovenstaande bedragen van het Wsw-deel inclusief de bedragen voor de buitengemeenten. De buitengemeenten worden als gevolg van de gewijzigde systematiek, met ingang van 1 januari 2017, toegerekend aan de gemeente Haarlem.

Ultimo 2019 zal de gemeente Haarlemmerliede & Spaarnwoude uittreden uit de gemeenschappelijke regeling. De betreffende Wsw'ers, naar verwachting 6 personen, zullen administratief worden toegerekend aan de gemeente Haarlem. De verdere consequenties van de uittreding zullen nader worden onderzocht. Met mogelijke financiële effecten hiervan is geen rekening gehouden in deze begroting.

Reserves, voorzieningen en geldleningen:

(bedragen in Euro)

Reserves:

Boekwaarde algemene reserve per 31-12-2016			<u>6.376.454</u>
Dotaties (+)	Begroting	2017	-
	Begroting	2018	-
	Begroting	2019	-
Ontrekkingen (-)	Begroting	2017	-
	Begroting	2018	-
	Begroting	2019	-
Boekwaarde algemene reserve per 31-12-2019			<u>6.376.454</u>

Staat van geldleningen met een looptijd van langer dan één jaar:

Jaar lening	Looptijd in jaren	Oorspronkelijk bedrag lening	Boekwaarde 31-12-2018	Opname 2019	Aflossing 2019	Boekwaarde 31-12-2019	Rente %	Bedrag rente 2019	Restant looptijd in jaren
2006	20,0	3.500.000	1.400.000	0	175.000	1.225.000	4,32	55.944	7,00
		3.500.000	1.400.000		175.000	1.225.000		55.944	

Bijlage III: investeringen

Investerings:

Categorie en omschrijving	Kosten- plaats	Soort investering	Afschrijvings- termijn	Bedrag investering	Datum investering	2019
		(V) vervanging (U) uitbreiding (R) rentabiliteit				
Gebouwen:						
Bouwkundige voorzieningen (branddeuren)	Facilitair	V	5	20.000	1-7-2019	2.005
Totaal gebouwen:				20.000		2.005
Vervoermiddelen:						
Bedrijfswagen (2x)	Groen	V	5	45.000	1-7-2019	4.512
Bedrijfswagen (personenbus)	Detacheren	V	5	45.000	1-7-2019	4.512
Bedrijfswagen Combo	Post	V	5	22.000	1-7-2019	2.206
Bromfiets (2x)	Post	V	5	4.800	1-7-2019	481
Totaal vervoermiddelen:				116.800		11.712
Machines, apparaten & installaties:						
<u>Machines & installaties:</u>						
Inrichting productielijn VRS	Assemblage	R	5	10.000	1-7-2019	1.003
Grafische printer	Grafisch	V	5	25.000	1-7-2019	2.507
Boorstraat automatisch	Metaal	V	5	7.500	1-7-2019	752
Machines diversen	Groen	V	5	20.000	1-7-2019	2.005
Schrob/zuigmachines	Schoonmaak	V	5	10.000	1-7-2019	1.003
Gebouwinstallaties	Facilitair	V	5	40.000	1-7-2019	4.011
Totaal machines & installaties:				112.500		11.281
<u>Hardware & software:</u>						
Software Repro Haarlem	Grafisch	V	4	5.000	1-7-2019	627
Kantoorautomatisering-ERP	ICT	V	4	180.000	1-7-2019	22.562
Kassasysteem	Catering	V	5	6.000	1-7-2019	602
Totaal hardware & software:				191.000		23.790
Totaal machines, apparaten & installaties:				303.500		35.071
Totaal investeringen				440.300		48.788

Bijlage IV: meerjarenoverzicht

Meerjarenoverzicht 2017 - 2022: (bedragen in Euro)	2018	2019	2020	2021	2022
	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Opbrengsten					
Netto omzet	10.162.044	9.946.016	9.529.227	9.111.589	8.736.829
Overige opbrengsten	135.000	60.000	60.000	60.000	60.000
Totaal opbrengsten	10.297.044	10.006.016	9.589.227	9.171.589	8.796.829
Personeelskosten Wsw					
Bruto lonen	16.269.091	15.620.254	15.197.590	15.068.390	14.669.246
Sociale lasten en pensioenpremies	4.280.601	4.216.547	4.100.771	3.978.055	3.872.681
Overige kosten	875.469	843.365	816.198	787.781	756.489
Totaal personeelskosten Wsw	21.425.162	20.680.167	20.114.560	19.834.226	19.298.417
Personeelskosten ambtelijke medewerkers					
Ambtelijke medewerkers: bruto lonen	1.381.224	1.221.072	1.186.586	1.150.790	1.113.654
Ambt. medewerkers: sociale lasten en pensioenpremies	390.872	377.871	367.199	356.121	344.629
Ambtelijke medewerkers: vervoerskosten	43.259	36.805	35.765	34.686	33.567
Ontvangen doorbelasting loonkosten derden	3.070.712	2.890.028	2.845.567	2.799.123	2.750.644
Naar derden doorbelaste loonkosten	188.392	196.698	191.143	185.377	179.395
Overige personeelskosten	172.000	164.500	159.854	155.032	150.029
Aanwending voorziening	-	-	-	-	-
Totaal personeelskosten ambtelijke medewerkers	4.869.675	4.493.577	4.403.828	4.310.376	4.213.129
Overige (bedrijfs-) kosten					
Afschrijvingskosten vaste activa	833.692	869.727	717.901	713.215	730.410
Rente	108.000	78.000	84.000	90.000	96.000
Huur	358.000	272.500	270.528	266.627	258.016
Onderhoudskosten	772.500	742.000	743.020	744.055	755.106
Kosten energie	458.000	424.000	426.220	431.485	437.196
Belastingen en verzekeringen	249.000	256.000	256.170	256.358	256.563
Algemene kosten	567.900	566.200	550.280	535.817	521.788
Diverse kosten	9.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal overige (bedrijfs-) kosten	3.356.092	3.238.427	3.078.118	3.067.556	3.085.080
Incidentele baten (+) en lasten (-)	-	-	-	-	-
Uitvoeringskosten Wsw	19.353.884	18.406.156	18.007.279	18.040.569	17.799.796
Bijdrage gemeenten uitvoeringskosten Wsw	19.353.884	18.406.156	18.007.279	18.040.569	17.799.796
Exploitatieresultaat	-	-	-	-	-
Operationeel resultaat	2.071.277	2.274.011	2.107.281	1.793.657	1.498.620
Tekort Wsw					
Totaal personeelskosten Wsw	21.425.162	20.680.167	20.114.560	19.834.226	19.298.417
Totaal Wsw-deel integratie uitkering sociaal domein	18.329.631	17.380.765	16.385.119	15.825.922	15.219.889
Totaal tekort Wsw	3.095.530-	3.299.402-	3.729.441-	4.008.305-	4.078.528-
Uitvoeringskosten Wsw per gemeente					
Bloemendaal	643.349	740.675	739.132	759.200	766.122
Haarlem	14.995.367	15.399.720	15.059.177	15.123.327	14.941.190
Haarlemmerliede & Spaarnwoude	122.215	141.298	141.078	133.340	130.906
Heemstede	1.528.724	1.497.225	1.442.338	1.382.093	1.335.606
Zandvoort	669.289	627.238	625.555	642.609	625.972
Buitengemeenten	1.394.940	-	-	-	-
Totaal uitvoeringskosten Wsw	19.353.884	18.406.156	18.007.279	18.040.569	17.799.796
Wsw-deel integratie uitkering sociaal domein per gemeente					
Bloemendaal	606.657	693.908	663.665	653.726	640.735
Haarlem	14.140.136	14.556.881	13.724.282	13.301.941	12.823.932
Haarlemmerliede & Spaarnwoude	115.244	132.456	126.811	113.399	107.201
Heemstede	1.441.537	1.405.667	1.301.888	1.194.024	1.116.889
Zandvoort	631.117	591.853	568.473	562.831	531.132
Buitengemeenten	1.394.940	-	-	-	-
Totaal Wsw-deel integratie uitkering sociaal domein	18.329.631	17.380.765	16.385.119	15.825.922	15.219.889
Aanvullende bijdrage per gemeente					
Bloemendaal	36.692	46.767	75.467	105.474	125.387
Haarlem	855.231	842.839	1.334.895	1.821.386	2.117.259
Haarlemmerliede & Spaarnwoude	6.970	8.842	14.267	19.941	23.705
Heemstede	87.188	91.559	140.450	188.069	218.717
Zandvoort	38.172	35.385	57.081	79.778	94.840
Buitengemeenten	-	-	-	-	-
Totaal aanvullende bijdrage	1.024.253	1.025.391	1.622.160	2.214.648	2.579.907

Bijlage V: programmabegroting – overhead en uitvoering WSW

Programmabegroting 2019 (bedragen in Euro)	Totaal	Overhead	Uitvoering Wsw
Opbrengsten			
Netto omzet	9.946.016	1.194.331	8.751.685
Overige opbrengsten	60.000	-	60.000
Totaal opbrengsten	10.006.016	1.194.331	8.811.685
Personeelskosten Wsw			
Bruto lonen	15.620.254	-	15.620.254
Sociale lasten en pensioenpremies	4.216.547	-	4.216.547
Overige kosten	843.365	-	843.365
Totaal personeelskosten Wsw	20.680.167	-	20.680.167
Personeelskosten ambtelijke medewerkers			
Ambtelijke medewerkers: bruto lonen	1.221.072	1.221.072	-
Ambtelijke medewerkers: sociale lasten en pensioenpremies	377.870	377.870	-
Ambtelijke medewerkers: vervoerskosten	36.805	36.805	-
Doorbelaste loonkosten derden	2.693.330	2.693.330	-
Overige personeelskosten	164.500	164.500	-
Totaal personeelskosten ambtelijke medewerkers	4.493.576	4.493.576	-
Overige (bedrijfs-) kosten			
Afschrijvingskosten vaste activa	869.727	45.999	823.729
Rente	78.000	-	78.000
Huur	272.500	-	272.500
Onderhoudskosten	742.000	23.400	718.600
Kosten energie	424.000	27.800	396.200
Belastingen en verzekeringen	256.000	25.600	230.400
Algemene kosten	566.200	141.550	424.650
Diverse kosten	30.000	-	30.000
Totaal overige (bedrijfs-) kosten	3.238.427	264.349	2.974.079
Incidentele baten (+) en lasten (-)	-	-	-
Uitvoeringskosten Wsw	18.406.155	3.563.594	14.842.561